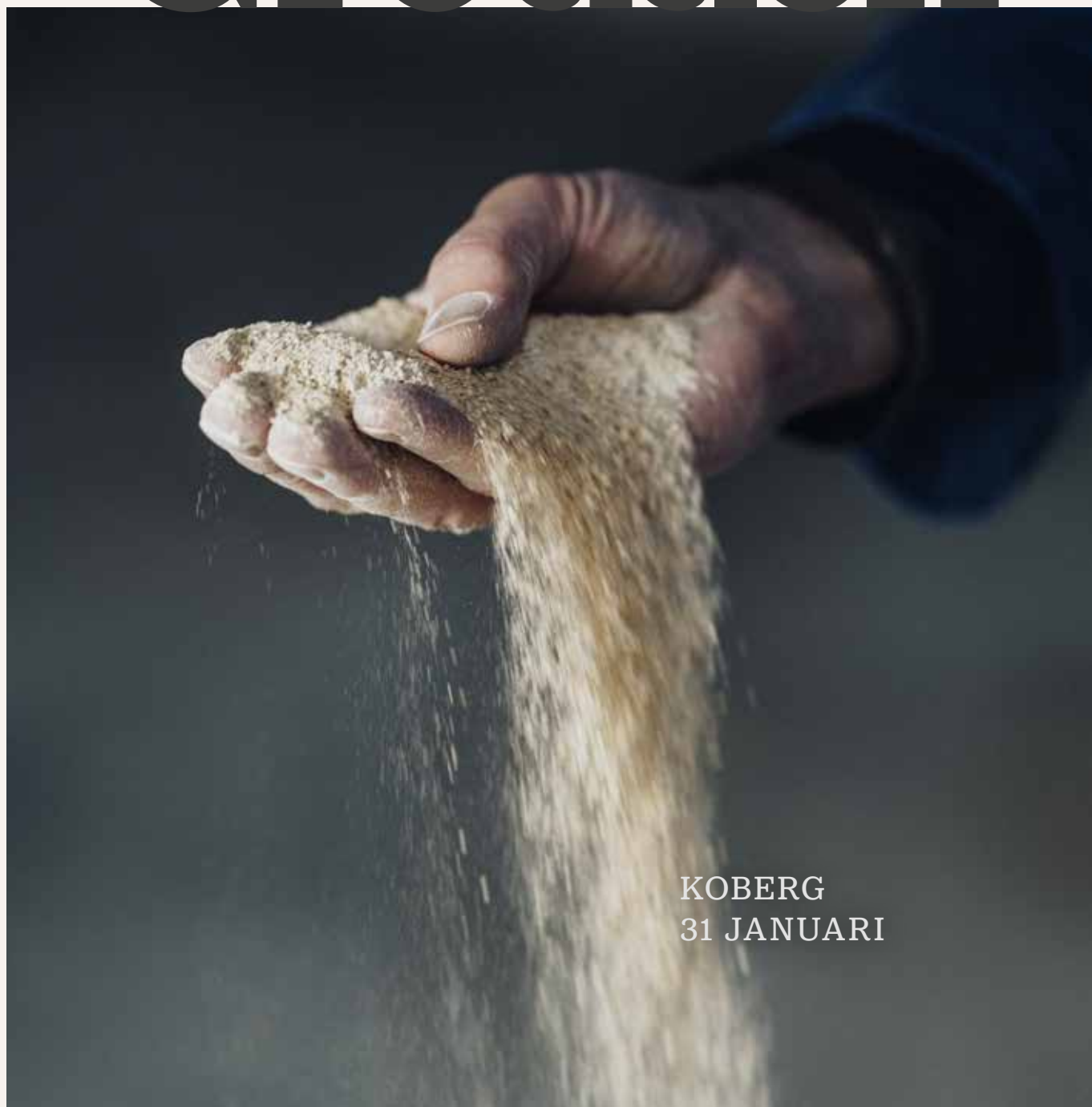

Groddden

KOBERG
31 JANUARI

PORTRÄTTET

Han valde Frostkåge och
245 mjölkcor framför
Nederländerna

STRATEGI

En miljon ton till 2030 –
det är målet för den nya
spannmålsstrategin

EKONOMI

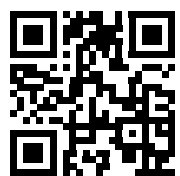
Rekordutdelning 2022
"Vi har bevisat att vi står
stadigt"

Priaxor®

Svampmedel

- ✓ Hög skörd och hög kvalitet
- ✓ Ger skydd under lång tid
- ✓ Flexibel användning:
 - ✓ Brett behandlingsfönster
 - ✓ Snabb regnfasthet
 - ✓ Bra match med Terpal
- ✓ Priaxor, för användning i vete, rågvete, råg, korn och havre

Hur hög blir din kornskörd 2023?

LÄS MER

BASF
We create chemistry

*Källa: Effektschema för svampmedel i stråsäd 2023. Försök L9-4040, 2019-2022. Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler. BASF är medlem i Svenskt Växtskydd.

Innehåll

NR 1 2023

Ledare | 4

Nyplockat | 5

Så funkar det | 9

Rekordresultat för Lantmännen | 10

Porträttet | 12

Rapport från centrallagret | 16

Nytt i hyllan | 19

Utblick - Scandagra Group | 20

Hej Tjänsteman | 23

Reportage grisgården i Koberg | 24

Framtida ärtproduktion | 30

Landet runt | 34

Fem svarar | 35

Ny spannmålsstrategi | 36

Gästkrönika | 38

Lantmännen i siffror | 39

Vi i Lantmännen | 40

Emissionshandel | 43

Hallå ny medlem! | 43

Åsikt | 44

Jespers reflektion | 45

Korsord | 46

12

Pieter Sikkema är en av många holländska lantbrukare som har slagit sig ned i Sverige.

24

I Koberg ska man producera 35 000 grisar per år.

30

Planerna för den nya ärtfabriken i Lidköping tar form.

PÅ OMSLAGET

Fotografen Samuel Unéus har tagit bilden till omslaget, en förmiddag torsdagen den 31 januari 2023, på Kobergs grisgård 10 km söder om Trollhättan.

GRODDEN 1.2023

3

LEDARE

Lantmännen levererar på hög nivå inom många områden

UNDER ÅRET GÖR vi medlemmar en rad affärer med föreningen, vi säljer och köper. Utöver att vara en stabil affärspartner har vi medlemmar nytta av Lantmännen på många andra sätt.

Den årliga utdelningen är ett exempel. Lantmännens resultat för 2022 blev 2 536 MSEK och är det högsta genom tiderna. Styrelsen föreslår därför den rekordstora utdelningen 1 080 miljoner kronor. Av årets utdelning kommer ungefär en tredjedel från den lantbruksnära verksamheten och två tredjedelar från övriga delar av koncernen. För knappt tio år sedan delade Lantmännen ut 300 mkr till sina medlemmar. Summan har alltså mer än tredubblats. En fantastisk utveckling som jag hoppas att vi inte sett slutet på! Sedan utdelningen 2013 har Lantmännen sammanlagt delat ut nästan sju miljarder till sina medlemmar.

ETT ANNAT OMRÅDE där Lantmännen bidrar till medlemsnytta är vårt näringspolitiska arbete. Det är ett långsiktigt arbete och kan vara svårt att mäta, men att hjälpa politiker i både Sverige och Bryssel att fatta bra beslut blir allt viktigare. Om några månader träffar Lantmännen politiker och topp tjänstemän från Bryssel på Framtidsgården i Svalöv. Då ska vi visa det bästa vi har inom bland annat växtförädling och Smart farming, och vi får chans att diskutera direkt med beslutsfattare. Det är bra för oss och för svenskt lantbruk.

När jag nyligen besökte Gotland i samband med ett medlemsmöte som distriktsstyrelsen arrang-

Per Arvidsson.

erade tog en lantbrukare upp vikten av att ha en god samtalspartner, samtidigt som det blir alltmer ensamt att vara lantbruksföretagare. Även här kan Lantmännen bidra. Genom våra olika träffar kan man möta yrkeskolleger, diskutera tillsammans och finna lösningar. Våra säljare blir också allt viktigare som bollplank. Genom kompetenta säljare skapar vi relationer och utvecklar nya affärer både på gårdarna och i Lantmännen. Vi lantbrukare behöver en möjlighet att ingå i ett affärsnätverk för professionella lantbrukare, samtidigt som vi får stöd från skickliga rådgivare.

JAG ÄR NÖJD och stolt över Lantmännen. Vissa delar av verksamheten är världsklass, andra delar kommer snart att vara det. Lantmännen levererar på en hög nivå och vi står väl rustade inför framtiden. Trots mörka moln i vår omvärld kommer det att dyka upp många möjligheter för både Lantmännen och svenskt lantbruk. Samhället är på väg att lära sig att mat inte är en självklarhet och det är helt enkelt bra för våra affärer.

Per Lindahl
Ordförande Lantmännen

Grodden

Redaktion: Grodden, Lantmännen, Box 301 92, 104 25 Stockholm. Växel: 010-556 00 00. Mejl: grodden@lantmannen.com **Ansvarig Utgivare:** Jesper Broberg, 010-556 01 04.

Redaktör: Hanna Dunér, hanna.duner@spoon.se **Art directors:** David Linder, Ken Niss, Pernilla Stenborg.

Omslagsbild: Samuel Unéus. **Upplaga:** Cirka 20 000 exemplar. Utkommer med 4 nummer/år. **Tryckeri:** Trydells. **Distribution:** Distribueras som posttidning B till medlemmarna, samt även internt inom Lantmännen.

Adressändring: Medlemmar: Kundregistret, 010-556 00 00, cf-ssc.kundregister@lantmannen.com. Övriga: kontakta redaktören. **Annonsbokning:** Mediavalet. Kontaktperson: David Martinez-Lundström, david@mediavalet.se, 0735-699 350.

 Lantmännen

Nyplockat

AKTUELLT OCH NYTT FRÅN LANTMÄNNENS VÄRLD

Per Arvidsson.

”Unika förutsättningar”

SVERIGE TOG VID årsskiftet över EU-ordförandeskapet och det första större sammanträdet ägde rum i Kiruna. LKAB bjöd in energi-, närings- och industriminister Ebba Busch och företagen REEtec, Schaeffler och Lantmännen till sin gruva för diskussioner om svensk och europeisk självförsörjning av kritiska råmaterial, som är viktiga för den gröna omställningen.

– Företsättningarna i norra Sverige är unika – tillgång till de viktiga råvarorna; fosfor som är nästan kadmiumfri och billig grön el. LKAB:s ReeMAP-projekt tillsammans med Fertiberias gödselprojekt i Luleå är avgörande för att säkra en grön, hållbar och robust livsmedelsvärdekedja i Sverige och Europa, säger Per Arvidsson, vice vd och CTO, Lantmännen.

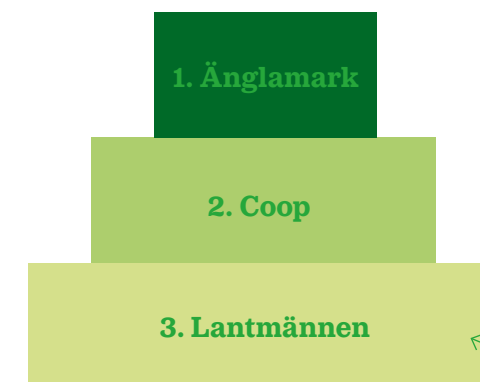
Prisad reklamkampanj

LANTMÄNNENS KAMPANJ Länge Leve Jorden prisades i kategorin ”Konsument” på reklamgalan 100-Wattaren. Tävlingen, som arrangeras av Sveriges Annonsörer, premierar mätbara resultat på kommunikationsinsatser med påvisbart värde.

”Med allt det hårda arbete vi lagt ned på denna kampanj är vi jättegglada och stolta över erkännandet i branschen. Länge Leve Jorden har utan tvekan varit en stor bidragare till att Lantmännen numera anses vara Sveriges mest meningsfulla företag”, säger Mark Robinsson, Director Brand & Marketing.

När folket får välja grönt

Lantmännen hamnade på tredje plats när svenska konsumenter fritt fick utse Sveriges grönaste varumärke 2023. Det är konsultbolaget Differ som står bakom rankingen där synen på företags hållbarhetsarbete undersökts sedan 2008.

Spännande resultat på försöksgårdarna

För att kunna ge bästa möjliga råd genomför Lantmännens försöksgårdar olika tester. Nya strategier och kombinationer av produkter prövas. Under skördeåret 2022 genomfördes närmare 40 försök – som resulterat i fler spännande slutsatser än någonsin tidigare. Camilla Persson, agronom och chef för Lantmännens odlingsrådgivning har valt ut de tre viktigaste resultaten.

- 1 Kväveformen vid höstgödsling av raps spelar ingen roll**
Det odlingstekniska försöket med höstraps på Svalövsgården testades och jämfördes i sju olika strategier med vår- och höstgödslingar. Försöket visar tydligt vikten av att använda fosfor och kalium. Utan fosfor och kalium tappar man drygt 10 procent i skörd. En intressant slutsats av försöken är att kväveformen vid höstgödsling av raps inte har någon större betydelse – det går lika bra att gödsla med ammonium som ammoniumnitrat.
- 2 Hög utsädesmängd vid tidig sådd ger merskörd**
På fyra försöksplatser har Lantmännen undersökt hur utsädesmängd och såtidpunkt påverkar avkastningen hos våra nyaste höstvetesorter. Resultaten visar att en högre utsädesmängd generellt har gett högre avkastning för alla sorter. Det gäller även vid tidig sådd – försöken visar alltså att det är inte självklart att sänka utsädesmängden vid en tidig sådd. Att hög utsädesmängd gav merskörd även vid medel och ibland tidig sådd syntes även i försöken som skördades 2021. Nu är det upp till bevis 2023 om vi ska tänka om när det gäller utsädesmängder.

- 3 Fosforgödsling på hösten ger hög merskörd**
Försök med en fosforstege i höstvete. Fyra olika fosfornivåer och fem gödselmedel har undersökts. Resultatet visar att fosforgödsling på hösten har gett höga merskördar. Högst i Skåne där fosforgödsling har gett upp till 1,8 ton merskörd. I snitt är merskörderna 400–650 kg för de sex försök som legat 2021 och 2022. Äldre fosforförsök ger inte dessa resultat, speciellt inte i Skåne. Det beror troligen på ökad skördeutveckling.

Camilla Persson.

Koldioxidmätningar kan vässa lagringen av spannmål

Att mäta koldioxidhalten i en silo kan öka förståelsen kring vad som egentligen händer i spannmålslagren. CG Pettersson, även kallad "Maltkornsdoctorn", är med i ett projekt där man hoppas att kunna förbättra spannmålslagring i silo med hjälp av koldioxidmätningar.

SPANNMÅLKÄRNOR ÄR LEVANDE individer och måste hanteras varsamt. De ska andas, men också vila när de ligger i silon. Det man måste ha koll på är spannmålets vattenhalt och temperaturen. Dels för att kärnorna inte ska börja gro, dels för att det inte ska utvecklas lagringssvampar eller bli en miljö där insekter trivs.

– Vattenhalt och temperatur bestämmer vad det är som händer i spannmålslagret. Idag finns det tabeller, baserade på vattenhalt och temperatur i spannmålen. Det speglar förhållandena i lagret och vilka åtgärder man eventuellt behöver göra, säger CG Pettersson, senior projektledare på Lantmännen.

Traditionellt sett har man inte mätt luftfuktigheten inne i silon, men det har blivit en vanligare metod för att övervaka spannmålslagren. Luftfuktigheten nere i spannmålen är i jämvikt med kärnornas vattenhalt vilket gör att man kan veta denna utan att ta något nytt spannmålsprov. Nästa steg är koldioxidmätningar.

I ett projekt med RISE – där Lantmännen, AAK i Karlshamn och båda de svenska torktillverkarna Tornum och Akron deltar – tittar man bland annat på om den torkning och lagring av spannmålen som görs idag är optimal.

– Om koldioxidhalten i toppen på silon blir

tydligt högre än referenshalten utanför silon, då är det ett tecken på aktivitet som pågår där inne. Det är inte bra för lagringen, säger CG och förklarar:

– Man vill ju ha så lite aktivitet som möjligt inne i silon. Om koldioxidhalten är tydligt högre i silon jämfört med omgivningens halt är det ett tecken på biologisk aktivitet, vi vill ha så lite sådan som möjligt i spannmålslagren.

PROJEKT MED KOLDIOXIDMÄTNINGAR har pågått i Europa de senaste 20 åren, för att kunna få en tidig varning för exempelvis lagringssvampar och insekter.

– Att ta med koldioxid som komponent i mätningarna lär oss att förstå mer om vad det är som händer i silon. Vi har i dagsläget inte så mycket mätningar att luta oss emot. Samtidigt har vi fått en bild av hur mycket mer aktivitet det blir i kärnan när de blir väldigt varma.

Kommer resultatet att gagna lantbrukare?

– Absolut. Ju säkrare lagring man har hos spannmålshandlaren desto bättre betalt kan bonden få. Sensorerna är inte avskräckande dyra jämfört med värdet de övervakar, säger CG Pettersson.

OM CG PETERSSON

Han går ibland under epitetet "Maltkornsdoctorn" och har disputerat i proteinstyrning i maltkorn. Han är bonde och har en agronomexamen. I vår går han pension efter att ha arbetat på Lantmännen sedan 1989. Han har i huvudsak arbetat som rådgivare, internkonsult och med utveckling. Han har en passion för maltkorn.

CG Pettersson.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

FOTE GÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

EVENEMANG

Hundra EU-delegater besöker Svalöv

MED ANLEDNING AV Sveriges ordförandeskap i EU har Lantmännen i vår bjudit in hundra delegater från olika EU-länder samt EU-kommissionen till Framtidsgården Svalöv för att visa anläggningens olika verksamheter och diskutera framtidens jordbruk.

Två jordbrukskonferenser på EU-nivå äger rum i Malmö i maj, båda med fokus på CAP, miljöfrågor och jordbruk. Under båda konferenserna, den 23:e respektive den 30:e maj, visar Lantmännen framtidens jordbruk på Framtidsgården Svalöv på teman som växtförädling, precisionsodling och Klimat & Natur. I samband med besöket den 30 maj kommer en paneldiskussion med höga representanter för regeringen, Jordbruksverket, SLU, EU-kommissionen, Yara, LRF och Lantmännen att avsluta besöket. Glimtar från besöket och paneldiskussionen kommer att spelas in och sändas via Lantmännens digitala kanaler.

Elisabeth Ringdahl.

Nöjda kunder hos Lantmännen

Under senhösten genomförde Lantmännen Lantbruk en kundundersökning. Syftet var att ännu bättre förstå kundernas behov och önskemål för att på så sätt öka Lantmännen Lantbruks konkurrenskraft och i förlängningen lantbrukarnas lönsamhet.

– Speciellt roligt är att säljarnas kompetens och engagemang är ett av de viktigaste skälen till att kunderna är nöjda med Lantmännen, säger Elisabeth Ringdahl, chef för division Lantbruk.

Resultaten visar även att kunderna värdesätter Lantmännen Lantbruks breda utbud av produkter och tjänster samt att man kan erbjuda bra helhetslösningar.

– Det tar vi med oss i arbetet för att kunna erbjuda en ännu mer attraktiv lantbruksaffär, avslutar Elisabeth Ringdahl.

LYSSNA PÅ GRODDENPODDEN

I KOMMANDE AVSNITT av Groddenpodden intervjuar vi **Lars-Gunnar Edh**, chef för division Energi. Han pratar om de spännande satsningar som är på gång, både när det handlar om framställning av veteprotein och den kommande satsningen på ärtprotein. Vi pratar också om 2022, som var ett fantastiskt år för divisionen, och kommer även in på tankar om 2023 – utmaningar och möjligheter.

Groddenpodden finns på Spotify. Sök i appen eller använd QR-koden: klicka på kamerasymbolen i appen, rikta kameran mot Spotify-koden nedan och kom direkt till Groddenpodden.

Så funkar

Emissionshandel

1 När du står inför en stor investering i din verksamhet, för att till exempel bygga ut ditt stall, och behöver lösgöra kapital kan en försäljning av emissionsinsatser frigöra resurser.

2 När du har bestämt dig för att sälja en del av sitt innehav i emissionsinsatser är det bra att kontrollera kursen. För att se ditt aktuella innehav går du in på LM2 Ekonomi på datorn och loggar in med BankID.

3 När du väl ska sälja emissionsinsatser fyller du i ett digitalt orderformulär som finns tillgängligt på LM2 Ekonomi. Du kan även fylla i en fysisk orderblankett och skicka in per post. Denna blankett får du genom att mejla kassatjänst cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com.

4 Handel av emissionsinsatser sker endast mellan Lantmännens medlemmar. Svensk Kraftmäklare (SKM) sköter lantmännens emissionshandel. Ordern behöver vara framme den sista dagen i handelsperioden. Om ordern kommer in senare så deltar den i nästföljande handelsperiod. För att se handelsperioder, gå in på www.lantmannen.se/emissionshandel.

Handelsperiod	Handelsperioden öppnar	Handelsperioden stänger
1 Januari	1:a Januari	31:a Januari
2 Februari	1:a Februari	28/29:a Februari
3 Mars	1:a Mars	31:a Mars
4 April-Maj	1:a April	31:a Maj
5 Juni-Juli	1:a Juni	31:a Juli
6 Augusti	1:a Augusti	31:a Augusti
7 September	1:a September	30:a September
8 Oktober	1:a Oktober	30:a Oktober
9 November	1:a November	30:a November
10 December	1:a December	31:a December

Lantmännen står starka

Magnus Kagevik: ”Vi befinner oss i en god position för att möta och parera de utmaningar vi står inför”

Lantmännen levererade sitt starkaste resultat någonsin, detta trots att 2022 var ett utmanande år med ekonomisk osäkerhet och en orolig omvärld. Resultatet ger möjlighet till den högsta utdelningen i Lantmännens historia, drygt en miljard kronor.

Jag är stolt över att vi levererar ett rekordresultat och att styrelsen därmed kan föreslå en rekordstor utdelning till våra medlemmar, säger Magnus Kagevik, vd och koncernchef för Lantmännen.

En stor anledning till resultatet menar han är Lantmännens breda affärsportfölj, där vissa affärer har levererat ett starkare resultat samtidigt som andra mött större utmaningar.

– Under 2022 har division Energi och affärsområde Swecon levererat de högsta resultaten någonsin, medan vår livsmedelsdivision varit pressad.

När Sverige och världen i början av året var på väg ut ur coronapandemin inleddes den ryska invasionen i Ukraina. Därefter följde energikris med kraftigt stigande el- och gaspriser, hög inflation och i slutet av året stigande marknadsräntor. I somras utsattes Lantmännen dessutom för ett försök till cyberattack som förhindrades genom snabba insatser. Och så ändå: ett rekordresultat.

– Ja, vi har i år bevisat att vi står stadigt. Vi har goda finanser, starka varumärken och engagerade medlemmar och medarbetare –

vilket sammantaget innebär att vi har en stark och stabil ställning, säger Magnus Kagevik och tillägger:

– Vi befinner oss i en god position för att möta och parera de utmaningar vi står inför, och för att satsa där möjligheter dyker upp. Nu fortsätter vi, tillsammans med alla medarbetare och medlemmar, att utveckla Lantmännen till världens bästa lantbrukskooperativ.

Siffror 2022

60
Miljarder

Nettoomsättningen för året uppgick till 60 612 MSEK, en ökning med 25,8 procent varav organisk tillväxt utgjorde 19,7 procent och valutaomräkningseffekter 2,5 procent. 3,6 procent avsåg förvärvade och avyttrade verksamheter. Omsättningen ökade i alla verksamheter.

2,5
Miljarder

Resultat efter finansiella poster för hela året landade på 2 128 MSEK (2 181). Justerat för jämförelsestörande poster uppgick årets resultat efter finansiella poster till 2 536 MSEK, att jämföra med 2 202 MSEK 2021.

1,1
Miljard

Total utdelning föreslås därmed uppgå till 1 080 MSEK (1 000), vilket är den högsta utdelningen i Lantmännens historia. Styrelsen föreslår även utdelning på förlagsandelar med 6,0 procent (7,25).

Kommentarer divisioner & affärsområden

Division Lantbruk ökade sitt resultat

Det blev en betydligt större skörd 2022 än 2021, vilket bland annat innebar att vi hantlade mer spannmål i våra anläggningar, men med samma fasta driftskostnader. Foderaffären utvecklades också positivt, det var en god efterfrågan på framförallt Piggfor och Pullfor. Resultatet i Lantmännen Maskin har minskat, bland annat på grund av den generella nedgången på maskinmarknaden.

Division Energi gjorde ett rekordresultat

Division Energi har förbättrat sitt resultat kraftigt, främst på grund av ett historiskt högt etanolpris samt god produktion och försäljning i samtliga affärer.

Division livsmedel har mött utmaningar

Samtliga affärer i divisionen har mött utmaningar med stigande priser på råvaror, energi och transporter. Fördröjningar i hur vi kunnat föra de kostnaderna vidare till våra kunder

påverkade resultatet negativt. Dessutom märks att konsumenterna väljer billigare produkter när priserna går upp i butikerna, vilket har påverkat våra försäljningsvolymerna.

Affärsområdet Swecon levererade ett nytt rekordresultat

Trots en begränsad tillgång på nya maskiner på grund av komponentbrist och svårigheter kring frakt och logistik har vi lyckats leverera ett bra resultat. Försäljning har ökat på samtliga marknader,

även försäljningen på eftermarknaden med service och reservdelar har utvecklats positivt.

Affärsområde Fastigheter har utvecklats stabilt

De höga energipriserna för till exempel uppvärmning har påverkat resultatet negativt. Under 2021 hade vi dessutom högre vinster i delägda bolag, vilket gör att resultatappet ser större ut än det egentligen är. Sammantaget utvecklades fastighetsverksamheten stabilt.

FRAMTID: BONDE I SVERIGE

Frostkåge. Namnet antyder att platsen är förknippad med kyla. Men just idag ligger temperaturen på ett par plusgrader och solen orkar hänga kvar på himlen märkbart längre nu än för bara en vecka sedan. Solstrålarna reflekteras av skaren som täcker den gamla jordbruksbygdens åkrar, ”lägdorna”. Här i Kågedalen, strax norr om Skellefteå, driver Pieter Sikkema, 29, en mjölgård. Han är en av allt fler holländare som valt ett liv som bonde i Västerbotten.

TEXT OCH FOTO *Per Strömbro*

Det närmar sig vårvintern. Den inofficiellt femte årstiden för befolkningen i norra Sverige. – Jag brukar säga att i Holland finns det två: Sommar och ett halvår med höst. Det är blött och blåsig och kallt. Kanske är det så i Skåne också? Jag saknar det inte. Här har vi vinter och snön lyser upp. Jag tar hellre tio minusgrader än nollgradigt och vind, säger Pieter Sikkema när han visar runt på gården.

I **FAMNEN BÄR** han sin dotter Zoë, nio månader. – Hon är framtiden, säger han. Pieter Sikkema har alltid drömt om att bli bonde. Men uppväxt i norra Nederländerna med en pappa som kör lastbil och en mamma som jobbar

Holländske mjölkbonden Pieter Sikkema saknar inte det nederländska klimatet. Han föredrar kalla vintrar framför nollgradigt och slask alla dagar i veckan.

”Om du inte ärver den är det omöjligt att komma över mark i Nederländerna.”

med administrativa uppgifter kändes drömmen om en egen gård svår att uppnå. Hans morfar hade i och för sig en mjölkgård när Pieter var liten, så visst finns det i blodet, men morfadern valde att sälja gården medan kroppen fortfarande hängde med. Därmed försvann den enda rimliga möjligheten för Pieter att gå i samma fotspår. I Nederländerna åtminstone.

– Om du inte ärver den är det omöjligt att komma över mark i Nederländerna. Det är alldeles för dyrt. Och även om du äger mark är kraven tuffare och marginalerna betydligt sämre där än i Sverige. Här finns det möjligheter, säger Pieter på utmärkt svenska.

Ändå gick han fyraårig lantbruksskola som bland annat ledde till praktik i såväl Kanada som Norge. Har du väl fått ett kall måste du följa det och i det här fallet ledde det hela vägen till Sverige och ett förnyat hopp om en framtid som mjölkbonde.

HAN KOM HIT 2016. En kompis i Nederländerna jobbade med att sälja ladugårdsinredning och fick nys om en gård i Hälsingland som behövde arbetskraft. Pieter var tillgänglig och reste dit. Gården drevs av en landsman och Pieter blev kvar i två år för att lära sig yrket.

– Det var en fördel att jag lärde mig hur det går till och hur det fungerar i Sverige av en holländare. Däremot lärde jag mig inte mycket av det svenska språket och det är viktigt på alla sätt. Man ska anpassa sig så mycket det går till det land man lever i, anser jag.

Lösningen blev en flytt norrut till Västerbottens kustland och jobb på en gård i Flarken. Där kom språket. Det hörs. Flarkenborna har en utpräglad dialekt, ”bondska”, med en förkärlek att byta ut ”o” mot ”ö” i många ord – ”höppa”, ”döppa”, ”kömma” – och då och då anar man att det satt sina spår i Pieters uttal.

”Jag har gjort mitt val, jag vill inte flytta tillbaka och jag vill inte jobba med någonting annat”, säger Peter Sikkema när han leker med sin dotter Zoë.

Robertsfors kommun, som Flarken är en del av, kallas enligt uppgift skämtsamt för ”Det nya Holland” på grund av den relativt sett höga koncentrationen av bönder från Nederländerna. Det finns ett starkt nätverk mellan holländska bönder som gärna förespråkar Sverige.

PIETER TRIVDES OCH började på allvar att se en framtid som bonde i Sverige. När så en gård i grannkommunen Skellefteå blev till salu gick det fort och sedan april 2020 är Sikkema gård i Frostkåge Pieters.

– Den var i gott skick. Det känns dessutom som att jag kom in i precis rätt läge, innan pandemin hade tagit fart och innan allt det som nu sker i Ukraina och omvärlden i stort. Jag hann göra stora investeringar innan dess och det går bra för mig, men det kanske beror på att jag gör allt själv och att jag jobbar hårt. När man är ung ska man jobba hårt, sedan kan man njuta av det, brukar jag säga.

Jo, han ligger i. När Pieter tog över gården fanns där 80 årskor och 70 ungdjur. Idag, knappt tre år senare, är förhållandet 125 respektive 120. En ombyggd maskinhall löste kapacitetsutmaningen och jämfört med tidigare ägare har han inte samma behov av en stor maskinpark.

– Jag lejer bort de flesta körsorna. Mitt fokus ligger på korna – det är de som ska tjäna in pengarna. Alla investeringar jag gör är för att korna ska ha det så bra som möjligt, säger Pieter och fortsätter:

– Just nu tycker jag att jag har tillräckligt många djur och jag jobbar för att fortsätta att optimera gården.

Det verkar rimligt, inte minst med tanke på att han nyligen fick ytterligare ett heltidsjobb: Förälder. Det var inte bara gårdsköpet som gick undan för Pieter.

– Haha, nej, jag var ensam när jag köpte gården. Sedan träffade jag min sambo Chantal på nätet och nu har vi vår dotter Zoë.

Pieters sambo Chantal har lämnat sitt jobb inom vården för att kunna arbeta på gården tillsammans med Pieter.

Pieter Sikkema

Ålder: 29 år.

Familj: Sambon Chantal, dottern Zoë.

Bor: På Sikkema gård i Frostkåge, utanför Skellefteå. På gården finns 125 årskor och 120 kandidatdjur. Här bor även hunden Saga.

Gör: Lever drömmen som mjölkbonde.

CHANTAL SOM OCKSÅ kommer från Nederländerna har en bakgrund inom vården men ville hellre jobba med kor. Än så länge får det ske på deltid eftersom dagarna till stor del fylls av föräldraskap och språkstudier på SFI i Skellefteå.

– Min familj tyckte att jag var galen, men jag trivs, säger hon och serverar kaffe och en hemmagjord kaka när familjen slår sig ner i ladugårdens kombinerade kontor och lunchrum.

– Vi har inte fika på samma sätt i Nederländerna.

Men det var ju det där med att ta seden dit man kommer.

– Dessutom är Pieter som en ko – han tycks har fyra magar, säger Chantal och skrattar.

De tänker stanna kvar i Frostkåge.

– Jag har gjort mitt val. Jag vill inte flytta tillbaka och jag vill inte jobba med någonting annat. Jag vill vara bonde hela livet. Absolut, säger Pieter Sikkema.

Lantmännen Maskins centrallager tickar på som ett schweiziskt ur. De plockar och skickar tusentals reservdelar och gör i princip aldrig fel. Så bra är de att de säkerhetsklassas som flygplats. Lagerchef Krister Nilsson har nytta av sin bakgrund inom handbollen.

TEXT Ulf Wiman FOTO Lars Owesson

Lagret som håller i gång det svenska lantbruket

Tänk dig följande mardröms-scenario: skörden har precis börjat och din skördetröska hostar, och sedan stannar. Varje minut blir viktig för att få fram rätt reservdelar. Hjälpen finns sannolikt i Malmö industrihamn. Här ligger Lantmännen Maskins centrallager, som varje vecka levererar mer än tusen kollin till Lantmännen Maskins anläggningar eller direkt till slutkunder. Ungefär hälften är akutorder. Ordrar som läggs före 16:00 levereras senaste 07:00 dagen efter. Akutorder

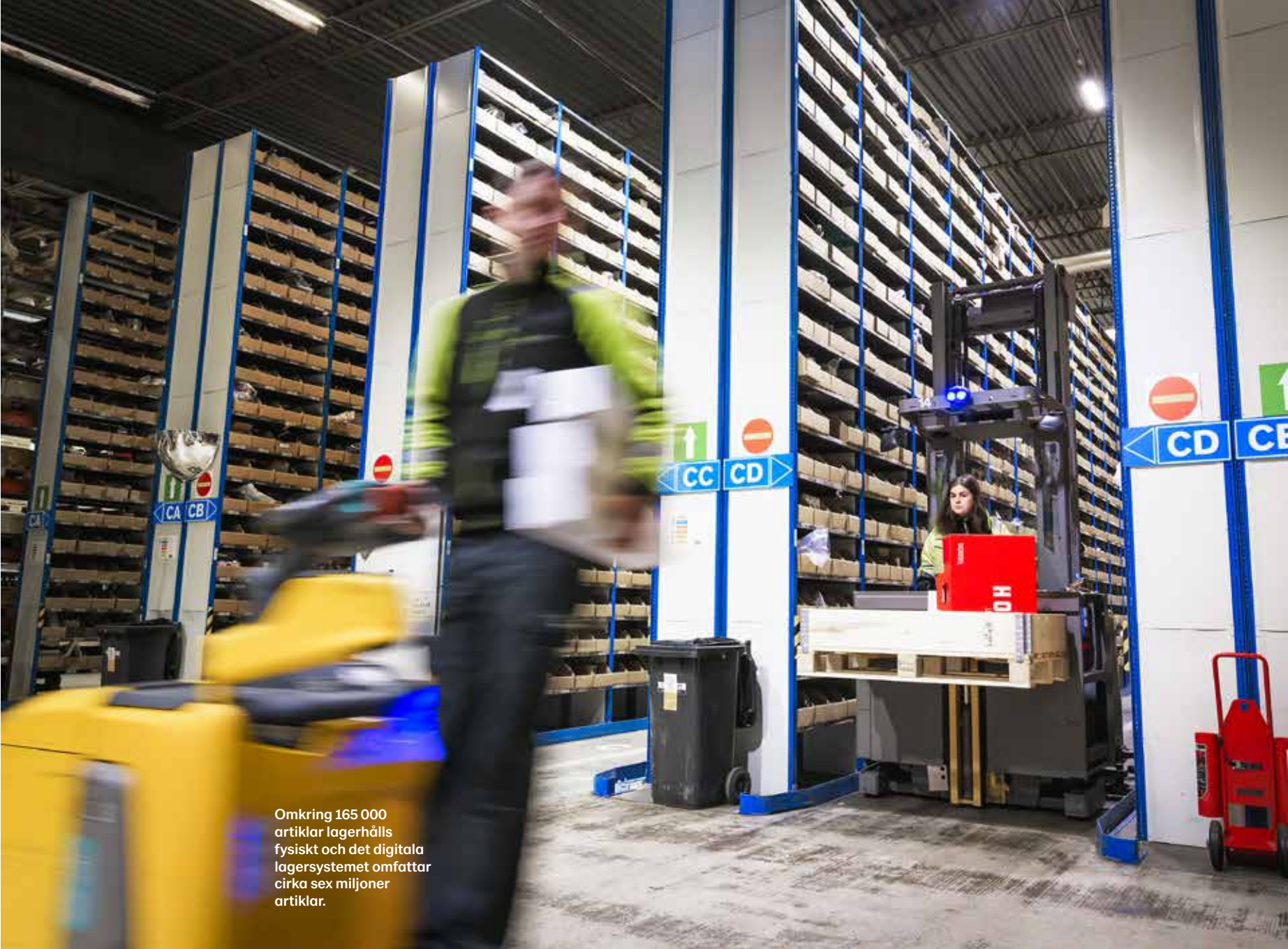
kan läggas fram till klockan 18:00 med leverans innan 10:00 nästa dag. I augusti–september rullar arbetet sju dagar i veckan.

- Ett driftstopp under högsäsong kan kosta så mycket som 100 000 kronor i timmen för en bonde, säger Krister Nilsson, som har varit lagerchef sedan 2014, och fortsätter:
- Under tröskperioden kommer 50–100 kunder om dagen hit och hämtar grejer. En kund flög ner från Norge och sedan upp igen. Dessutom levererar vi med budbilar till kunder, oavsett var de är.

NÄR GRODDEN BESÖKER centrallagret i Malmö råder extra hög aktivitet eftersom man nyligen bytt affärssystem och måste komma i kapp. Plocktruckarna verkar köra huller om buller men strikta trafikregler råder. Hälsa och säkerhet är högprioriterat.

Omkring 165 000 artiklar lagerhålls fysiskt och det digitala lagersystemet omfattar cirka sex miljoner artiklar. Att hanteringen är effektiv är avgörande och därför är varje artikels placering noga vald. Mest frekventa produkter placeras i

– Vi får mer och mer beröm för vårt arbete, och det är ett galet stort arbete, säger Krister Nilsson, som har varit lagerchef sedan 2014.

Omkring 165 000 artiklar lagerhålls fysiskt och det digitala lagersystemet omfattar cirka sex miljoner artiklar.

I KORTHET Lantmännen Maskins centrallager

- Plats:** Malmö industrihamn
- Yta:** 8 300 kvadratmeter
- Antal anställda:** ca 50 (60 inkl. inhyrd personal)
- Antal artiklar i lager (fysiskt):** 165 000
- Totalt antal artiklar i lagersystemet:** ca 6 miljoner
- Antal levererade kollin per dag:** 1 000–1 500
- Antal packade lastbilar som lämnar lagret per dag:** 10–15

Lantmännen Maskins centrallager har hög plockfrekvens och låg felprocent. Varje dag jobbar 60 medarbetare i roterande treskift.

sektion A. Dessa rör sig mer än 33 gånger per år. En F-produkt rör sig i stort sett aldrig. –En A-produkt ska vara i plockhöjd så att inte truckarna behöver höja sig, sedan är det B, C och D uppåt. Det ska vara så enkelt som möjligt att plocka och jag vill att vi minskar körsträckorna ytterligare, förklarar Krister.

Och samtidigt: Det spelar ingen roll hur bra lagret är organiserat om inte personalen är engagerad och tar ansvar. Lantmännen Maskins centrallager har hög plockfrekvens och låg felprocent. Varje dag jobbar 60 medarbetare i roterande treskift.

– De tar väldigt väl hand om kunderna. Den här servicekänslan har jag inte mött i någon tidigare bransch, säger Krister.

HAN HAR TAGIT med sig sin ledningsfilosofi från idrotten. Som aktiv handbollsmålvakt vann han SM-guld med Ystads IF 1992 och han har fortsatt som tränare och ledare på klubb- och förbunds-nivå.

– För mig handlar det om laget före jaget. Jag gillar att utmana människor och få dem att sträva mot samma mål och fungera tillsammans. Det är viktigt att se människan och att bekräfta både det som är bra och mindre bra.

Krister förklarar att verksamheten är väldigt uppstyrd. För att hålla lagret påfyllt kommer dagligen 20–30 lastbilar med varor. Nya artiklar fotograferas innan de läggs in. All orderplockning är digitaliserad och plockarna kan se bilder av artiklarna i sin handdator.

– Det är vårt WMS, Astor, som styr hur och

vad vi ska plocka, liksom i vilken ordning. Vi har akutorder, lagerorder och serviceorder och det mest akuta plockas först, förklarar Krister.

Handdatorn visar orderplockarna hur de ska köra effektivast mellan hyllorna. Vid varje plockning skannar de en etikett, tar artikeln, får ny etikett och skannar sedan igen när de lägger produkten i den låda som hör till ordern.

– Jag lägger mycket tid och kraft på att få medarbetarna att trivas. Mår folk bra så gör de ett bra jobb – och det gör de ju verkligen. Vi har ett kvalitetsmål på 99,85 procent, som vi uppfyller, vilket betyder ett och ett halvt felplock på 1 000 orderrader, säger Krister.

De felplock som ändå sker följs noga upp. Lantmännen Maskin har en varuflödesupport som tar reklamationsamtal och analyserar alla felplock, transportfel med mera. De kontaktar sedan centrallagrets gruppleadare som pratar med orderplockarna.

EFTER PLOCKNINGEN PAKETERAS alla order med automatiserad tejpning och adressering. Och varje eftermiddag rullar 10–15 lastbilar i väg med kolli ut till kunderna enligt ett fast schema. Verksamheten vid centrallagret är så effektiv att man har ett speciellt avtal med SAS. Det gör det möjligt att skicka gods på flyget utan att det röntgas.

– Vi är en så kallad ”känd avsändare”, vilket innebär att vi klassas som flygplats. Vi har högsta säkerhetsklass så de som plockar flyggods måste vara godkända av Säpo. Det är ett slutet flöde som gör att vi sparar en timme ut till kund.

Det vet att de gör ett bra jobb, men Krister och hans team arbetar ändå konstant för att förbättra verksamheten.

–Vi får mer och mer beröm för vårt arbete. Det är ändå ett galet stort arbete, och ett stort ansvar.

~~~~~

”Vi har ett kvalitetsmål på 99,85 procent, vilket vi når, och betyder ett och ett halvt felplock på 1 000 orderrader.”

Premiär

Nytt i hyllan

Svårt att hänga med i allt som kommer ut från Lantmännens konsumentvarumärken? Grodden bjuder på ett axplock av de senaste lanseringarna.

AV Hanna Dunér

Grönare pannkakor

Kungsörnens pannkakor och raggmunkar har fått en grönare form. Som nya produkter i Klimat & Natur, Lantmännens program för framtidens jordbruk, har innerpåsen i plast slopats, och förpackningen tillverkas av återvunnen papp.

Veganskt rågsnacks i Finland

Vaasan Koulunäkki, Finlands populäraste knäckebröd fyller 60 år och lanserar en nyhet som passar hela familjen – Snäkkis! Snackset som är ett miniknäckebröd bakade i Kotka på finsk råg, kommer i två smaker, Sour Cream & Onion och Popcorn. Det innehåller 40 procent mindre salt än jämförbara produkter, är rik på fiber och dessutom veganska. Men kanske det bästa av allt, de är testade på både barn och vuxna i ett konsumenttest 2022 där det konstaterades att de framför allt är jättegoda!

Naturligt är gott

Det senaste tillskottet i Axas granolafamilj är Granola Naturell. Fullpackad med fibrer och fullkorn – och vi älskar ju fullkorn! Ingen av Axas fem granolasorter innehåller tillsatt socker. Granola Naturell är sötad med dadlar.

Fullkorn 4-ever

Fullkorn trendar, likaså frukt och bär som är rika på antioxidanter. Med örat mot marken lanserar Unibake under varumärket Bonjour en rad nya produkter under 2023. Däribland en fullkornslimpa med frukt och bär. Ett härligt nytt bröd på marknaden, bakat på durumvete med 22% fullkorn. Även laddad med nyttigheter som tranbär och aprikoser.

Surdegen håller i sig

En annan nyhet från Unibake och Bonjour är Levainknoten. Stenugnsbakad, handknoten och gjord på 40% vetesurdeg. Och visst sticker den ut i hyllan med sin fina knutform!

Scandagra Group har sitt huvudkontor i Vilnius i sydöstra Litauen.

”Med huvudkontor i Vilnius och tre lokala säljbolag har vi nära till marknaden och kan reagera snabbt på förändringar.”

Julius Puodžiūvelis utsågs till vd 2012 efter att under sex år ha jobbat med att utveckla Scandagras verksamhet i Litauen från grunden.

Med Lantmännen i österled

Sedan 2005 har Lantmännen en solid närvaro på den växande och strategiskt **viktiga baltiska marknaden**. Det delägda bolaget Scandagra Group har gått från klarhet till klarhet och är idag marknadsledare i Baltikum. Vd Julius Puodžiūvelis tror på fortsatt tillväxt.

TEXT Ulf Wiman FOTO Martin Magntorn

Ien "joint venture" gick Lantmännen 2005 ihop med danska DLG Group och slog samman Lantmännen Lantbruks verksamhet i Estland med DLG i Lettland. Ett år senare införlivades Scandagras verksamhet i Litauen.

Idag är Scandagra Group marknadsledare i Baltikum med en omsättning 2022 på en miljard euro, drygt 11 miljarder kronor. Med 12 miljoner ton är den samlade baltiska skörden ungefär dubbelt så stor som Sveriges. Verksamheten är exportinriktad och Scandagra är Baltikums största köpare av ekologisk spannmål. 2021 fick bolaget ta emot Lantmännens interna utmärkelse "Årets företag".

– Det handlar om hårt arbete och

en strategi som fokuserar på kärnverksamheten, men också om att få ut mesta möjliga av våra resurser och att kontinuerligt förbättra våra starka sidor, säger Scandagras vd Julius Puodžiūvelis, när han ska förklara framgångarna.

HAN UTSÅGS TILL vd 2012, efter att under sex år ha jobbat med att utveckla Scandagras verksamhet i Litauen från grunden. Han hade från dag ett en god förståelse för hela värdekedjan, vilket underlättade för Scandagra att snabbt genomföra nödvändiga förändringar och införa nya arbetssätt.

För Lantmännen ger Scandagras verksamhet i Baltikum en bredare inblick i marknaderna kring Östersjön. Med inköp från olika geografiska

områden säkras också försörjningen till den svenska industrin vid en dålig lokal skörd. En annan fördel är att Lantmännen kan sälja spannmål från små hamnar till djuphavshamnar i Östersjön och därigenom fylla större fartyg samt öka kvaliteten, vilket gynnar båda företagen. Scandagras finansiella resultat ökar dessutom utdelningen till de svenska bönderna.

JULIUS PUODŽIUVELIS ÄR tacksam för Lantmännens stöd men betonar en annan viktig framgångsfaktor:

– Visst har vi en strategi, en budget och policyer, men den djupare kunskapen om våra lokala marknader är avgörande för den dagliga verksamheten. Med huvudkontor i Vilnius och tre loka-

la säljbolag har vi nära till marknaden och kan agera snabbt på förändringar.

I motsats till vad många kanske tror är Estland, Lettland och Litauen dock långt ifrån en homogen marknad.

– De flesta skandinaver tänker på Baltikum som en region, men det är stora skillnader mellan de tre länderna, förklarar Julius.

Förutom språken och ländernas kulturer är en skillnad jordbrukssektorn. Litauen är den största marknaden, ungefär lika stor som Estland och Lettland tillsammans. Estland utgör cirka 2 miljoner ton av skörden, men på grund av skogar och betesmarker är jordbruket inte särskilt intensivt. Det finns cirka 500 större, djupt integrerade lantbruk med stor djurproduktion.

”De flesta skandinaver tänker på Baltikum som en region, men det är stora skillnader mellan de tre länderna.”

På en karta ser Lettland ut som ett litet land, men det kan vara en 70 mils bilresa från punkt A till punkt B.

– Det är något vi måste ha i åtanke och vi har delat upp Lettland i flera regioner. I Litauen kan vi köra från huvudkontoret till ett regionalt kontor på 90 minuter, göra det vi ska och vara tillbaka till lunch, säger Julius.

Men det finns en gemensam nämnare. Julius menar att även den är okänd i Skandinavien.

– I Baltikum är jordbruket i praktiken bara 30 år gammalt. Vi hade 50 år under sovjetisk flagg och allt var stat-

JULIUS PUODŽIUVELIS
Befattning: VD för Scandagra Group sedan 2012
Ålder: 44
Bor: Vilnius
Bakgrund: Jordbruksekonomi
Intressen: Simning och skidåkning

sägt. Man kunde få en del mark, men det fanns inga maskiner eller pengar. Efter andra världskriget deporterades också många baltiska bönder till Sibirien.

Efter självständigheten 1991 refor-

merades hela jordbrukssektorn. Det har tagit tid, men Scandagra är ett bevis på att man kommit långt. Tyvärr kastar kriget i Ukraina en mörk skugga över verksamheten. Men det kunde vara värre, menar Julius:

– Vår tillgång på mineralgödsel försvann praktiskt taget på en dag, men vi har lyckats hitta nya källor utanför Östeuropa. Priset är en annan sak. Men det är ett marknadspris, så det är inte mycket vi kan göra.

TROTS DET SER framtiden ljus ut för Scandagra och Julius ser framför sig en fortsatt positiv utveckling.

– Med marknadens struktur och storlek tror jag inte att vi kan hitta så många nya saker att göra, men det finns fortfarande potential att växa organiskt. Vi kommer förmodligen att göra förvärv som stärker vår position. Vi vill bli större och effektivare och fortsätta skapa värde för våra ägare och kunder, avslutar Julius.

I KORTHET
Scandagra Group

Grundat: 2005
Ägs av: Lantmännen (Sverige) och DLG (Danmark), 50% vardera, sedan 2005
Verksamhet: inköp, lagring, torkning och rengöring av både vanligt och organiskt spannmål, gödsel, foder, butiker för jordbrukare, lagrings- och stuveritjänster och konsulttjänster
Geografisk bas: Estland, Lettland och Litauen
Organisation: sex dotterbolag: Scandagra Lietuva, Scandagra Lettland, Scandagra Eesti, Baltic Transshipment Center och Rēzeknes Dzirnāvnīeks, Scandagra managementtjänster
Antal anställda (2022): cirka 400
Omsättning (2022): cirka 1,0 miljarder euro
Volym (2022): spannmål 1,500,000 ton; gödsel 250,000 ton; foder 85,000 ton

Hej Linnéa Nilsson!

”Att få besöka gårdarna är något av det bästa med mitt jobb”

Kampanjansvariga Linnéa Nilsson är en av de på Lantmännen som arbetar med att ge omvärlden en bra och enhetlig bild av kooperativet. Utmärkelsen Årets mest meningsfulla företag är ett kvitto på att arbetet de gör får gensvar.

Varför är ditt jobb viktigt för Lantmännen?
– Jag arbetar med att nå ut med Lantmännens kommunikation och budskap. Alla ska veta att vi är ett lantbrukskooperativ som består av 19 000 svenska bönder och att vi tillsammans tar ansvar från jord till bord – och såklart att konsumenter ska välja våra produkter när de väl har kännedom om oss.

Hur kom kampanjfilmen Länge leve jorden till?
– Ett gediget insiktsarbete och en möjlighet att prata om Lantmännen som en viktig samhällsaktör i framtiden. Vad vi gör vi för att skapa ett långsiktigt lantbruk som vi kan leva av på lång sikt. Samtidigt var det en blinkning till Elon Musks vilja att kolonisera Mars och andra planeter. Vi vill att vi tar hand om den planet vi redan har.

Vad var din roll i det arbetet?
– Jag är spindeln i nätet. Jag har många kontaktytor internt, med våra byråer och även i medlemsleden. Om vi gör en reklamfilm vill vi vara på våra gårdar och använda våra medlemmar, inte statister. Då är det jag som har de kontakterna. Det – och att få besöka gårdarna – är något av det bästa med mitt jobb.

Hur togs ni emot?
– Väldigt bra. Det finns en stor respekt för varandra och respektive yrken. Som lantbrukare har man kanske inte jättemycket vana av att stå framför kameran

Linnéa Nilsson
Nuvarande jobb: Jag är kampanjansvarig på Gemensamma Funktioner Brand and Marketing sedan 2020.
Tidigare arbeten: Account director på PHD Media, som ingår i Omnicom Group.
Hur hamnade du här: Reklambyrån jag jobbade på hade Lantmännen som kund. Uppdraget kändes meningsfullt och jag klickade med de jag jobbade med. Det blev naturligt att gå över.
Fritidsintresse: Jag är utbildad yogalärare och så är jag ute med min golden retriever. Och jag älskar att segla.

och en kort sekvens i tv tar så himla lång tid att spela in. Någon fick gå in och ut i en lada kanske 20 gånger – och det syns kanske bara två sekunder i filmen. Förhoppningsvis skapar det stolthet bland medlemmarna när de känner igen varandra på tv.

Vad är svårast?
– Att säkerställa att vi gör rätt saker och att vi når de som vi vill kommunicera med. Att vi spenderar resurserna på rätt sätt. Så därför lägger vi mycket tid och kraft på förarbete och förankrar internt innan vi gör något. Allt är väldigt genomtänkt.

Är det något spännande projekt du vill lyfta?
– Vår avdelning jobbar bland annat tätt med kollegorna på ”Hållbar utveckling” och tillsammans höll vi ett frukostseminarium om det fossilfria mineralgödsel som Lantmännen utvecklar med Yara. Det seminariet har lett till nya diskussioner och samarbeten. Detta är något vi verkligen ska satsa på framåt, att Lantmännen får fungera som en plattform för ett livskraftigt lantbruk.

TEXT Maud Lindholm

Koberg tror på gris

När **Koberg** bestämde sig för att utöka sin verksamhet med **grisuppfödning** blev det en storsatsning. Med kapacitet för 35 000 grisar per år är de nu en av landets största producenter – och med en helt ny, toppmodern anläggning som kostat drygt 100 miljoner kronor att bygga. TEXT Linda Thomsen Högfeldt FOTO Samuel Unéus

Koberg följer de djurvårdsprogram som finns och ska exempelvis kunna ta emot studiebesök av skolklasser – dock behöver antalet hållas nere sett ur smittsynpunkt.

– **VI HAR FLERA GÅNGER** fått frågan hur vi vågade göra en så stor satsning direkt, och vi har även frågat oss själva om vi borde sinnesundersökas, säger Carl-Otto Swartz och skrattar. Han förklarar:

– Först hade vi tänkt bygga anläggningen i etapper, men det fanns så många storskaliga fördelar som vi då hade missat. Plus att det även skulle blivit betydligt dyrare.

Innan de första grisarna anlände i november förra året hade godset Koberg varit utan djuruppfödning sedan millennieskiftet. Innan dess hade gården mjölkkor vid sidan av sina övriga verksamhetsgrenar växtodling, skog, jakt och fastigheter. Att stå utan djuruppfödning innebar att odlingsmarkerna inte tillfördes någon naturgödsel under drygt 20 år, vilket försämrade markens bördighet. I kombination med att det regnar mycket i området blev det allt svårare att hålla den kvalitet som krävs på grödorna för svensk livsmedelsproduktion, med försämrad lönsamhet som följd.

– Med grisuppfödningen kan vi nu fokusera vår odling på fodergrödor till djuren och samtidigt återföra naturgödsel till våra marker. Vi har även nästan fördubblat vår omsättning och kommer att få ett stabilt kassaflöde framåt, säger Carl-Otto.

ATT SE TILL HELHETEN och hitta effektiva lösningar är något han varit intresserad av sedan barnsben. Som kusin till godsets ägare Carl Silfverschiöld växte Carl-Otto upp på Koberg och det var här hans intresse för lantbruk föddes. Sedan

dess har han främst varit bosatt i Skåne, bland annat på Österlen där han i närmare tjugo års tid arbetat med grisuppfödning. En erfarenhet som nu kommer väl till pass.

– Egentligen skulle jag varit pensionär, men nu blev det att jag är här på Koberg under vardagarna och ansvarar för lantbruksdelen av verksamheten. Förutom grisuppfödning ingår även växtodling och skogsjordbruk så det är fullt upp!

Carl-Otto är märkbart nöjd med både mark- och byggentreprenaden som anlätades för att uppföra stallanläggningen som består av 10 500 platser. Han och Carl Silfverschiöld var tidigt överens att de ville ha en nyckelfärdig lösning och en helhetsentreprenad, då de aldrig orkat hålla ihop projektet själva. Valet av byggentreprenad blev det danska företaget Gråkjær som bland annat byggt grisstallarna på det danska godset Bregentsved, där Carl-Otto varit på besök och hämtat inspiration. Som helhet är stallarna ett exempel på ”best practise”, som inhämtats från många olika håll, och det är ett av Carl-Ottos tips till andra lantbrukare som står inför en större satsning:

– Åk runt och kolla hur andra har gjort, och inte bara i Sverige! Vi har exempelvis handplockat lösningar från grisuppfödningar både i Sverige, Norge och Danmark.

DET HAR BLIVIT DAGS för ett besök inne i stallarna, och Carl-Otto låter oss vara med när 700 nya smågrisar levereras och sorteras in i sina boxar. Det sker varje vecka. Sedan i mitten av januari töms →

TIPS!

Tekniska lösningar i grisstallarna

Miljöspalt
En innovation från Norge. Olika storlekar på golvspalten, som är gödseldrainerande, gör att golvytan blir torrare vilket innebär renare djur och att personalen slipper skrapa gödsel. Djuren får även en uppvärmd betongyta som är ca 22-23 grader.

Automatisk halmläggning
En lösning från företaget BoPil där halmen blåses ut automatiskt via en ventil i varje stallbox – just nu tre gånger per dag. Halmen körs i rensmaskin innan den sprids ut vilket minimerar dammet.

Automatisk fodertillverkning
Utifrån ett recept hämtas vete och korn automatiskt från silorna utanför stallarna. Det åker sedan in i rensmaskinen och därefter fodermaskinen för att slutligen skickas ut till grisarna i varje stallbox.

Ättidsstyrning
Sensorer läser av matmängden i krubborna och justerar fodermängden. Djuren utfodras 4 ggr/dygn.

AI mätning
AI från Smart Agritech Solution of Sweden. Djuren fotas ett antal gånger per dag och deras längd, bredd och vikt uppskattas. Detta betyder att viktspridningen, när djuren plockas ut för slakt, kan minskas från 10 kg med ögonmätt till 2 kg med AI.

Smart uppvärmning
Kollektorslangar under golvspalten och värmepump möjliggör att värma stallarna med gödselvärme.

Tvättrobot
Automatisk robottvättning av stallarna gör rent till 85 %. Fintvätten sköts av en extern firma.

Appanvändning och uppföljningsprogram
All personal har tillgång till uppdaterad information om vad som händer i stallarna via utfodringsfirmans app i telefonen, vilket möjliggör en del arbete på distans. De delar även en molntjänst med slakteriet som gör att de kan följa upp varje avdelnings resultat.

Ellastare
Lyfter cirka 1,5 ton och används för att köra både inne i stallarna och utanför. Koberg fick investeringsstöd från Klimatklivet för inköpet. Målet på sikt är att även ha elektriska pickuper på området.

Vete och korn hämtas automatiskt till grisarna från silorna utanför stallarna.

Koberg har fyra vindkraftverk i Halland – två i egen regi. Det innebär att de är självförsörjande på el.

I dag odlas korn, vete och åkerbönor till grisfoder på Koberg.

Grisstallarna har utrymme för 10 500 grisar fördelat på 15 avdelningar.

De sista byggmaskinerna lämnade så sent som i mitten av januari. Vid vårt besök är marken fortfarande frusen, men så snart vädret tillåter ska det läggas gräs och planteras träd. Det finns även planer på att installera solceller på de schaktade byggnadsmassorna bakom stallarna, med målsättningen att täcka minst hälften av grisuppfödningens energiförbrukning.

Koberg fick investeringsstöd från Klimatklivet för inköp av ellastare.

Carl-Otto Swartz

Roll: Jordbrukschef på Koberg.

Bakgrund: Har jobbat med jordbruk och grisuppfödning större delen av sitt yrkesverksamma liv, främst i Skåne.

Arbetar på Koberg sedan: 1 mars 2021.

”Vår målsättning och grundidé med de tekniska lösningarna är att personalen ska kunna arbeta med sitt djurintresse.”

även en avdelning i veckan och skickas till Skövde slakteri.

– Ett tips till dig som ska starta upp en grisproduktion är att se till att ha en beredskapspeng! Det är otroligt kostsamt vid uppstarten med alla inköp: smågris, vitaminer, soja med mera och sedan uppfödning utan några intäkter i 3,5 månader. I mars i år har vi fullt kassaflöde och då är intäkterna äntligen större än kostnaderna, säger Carl-Otto.

HAN RÄKNAR FRAMÅT med en 10-procentig förrentning, och målet under de närmaste åren är en hög lönsamhet för att återställa ett bra eget kapital i bolaget. Överlag går mycket av Carl-Ottos dagliga arbete ut på att göra känslighetsanalyser och ta fram strategier för var Koberg ska vara ett par år framåt i tiden. Fast lika viktigt är såklart den löpande utvärderingen av verksamheten sedan de första grisarna anlände i november förra året.

Vill bli självförsörjande på grisfoder

Kobergs egendom ägs av Carl Silfverschiöld och är beläget söder om Trollhättan. Verksamheten består av fastighetsförvaltning, jakt, skogsbruk, grus/bergtäkter, jordbruk och förnybar energi och slaktdjursproduktion.

Jordbruket bedrivs på cirka 850 hektar, varav cirka 500 används för spannmålsproduktion. Målsättningen är att öka spannmålsproduktionen till 1 100 hektar för att bli självförsörjande på grisfoder. I dag odlas korn, vete och åkerbönor till grisfoder, och även lite raps och havre till livsmedelsproduktion.

Grisstallarna har utrymme för 10 500 grisar fördelat på 15 avdelningar. Varje vecka töms en avdelning och skickas till slakt och 700 nya grisar sätts in. Uppfödningen tar mellan 10 och 14 veckor.

De stora stallarna är uppdelade i femton avdelningar och både boxar och grisar är oväntat rena. Carl-Otto förklarar att det beror på miljöspalten, en innovativ gödseldrainerande lösning från Norge som både ger en torrare golvyta och gör att personalen slipper skrapa gödsel. Hans entusiasm för ny teknik blir extra tydlig när han pratar om de olika lösningarna i boxarna, och berättar att de bland annat har automatisk halmning och en åt-tids-styrning som känner av hur mycket mat som finns kvar i krubborna och kan anpassa matmängden.

Det finns även en funktion för AI-mätning så att djur med precis rätt slaktvikt kan väljas ut. All personal har tillgång till uppdaterad information om allt som händer i stallarna via utfodringsfirmans app i telefonen, vilket möjliggör en del arbete på distans. De delar även en molntjänst med slakteriet som gör att de kan följa upp varje avdelnings resultat.

– Vår målsättning och grundidé med de tekniska lösningarna är att personalen ska kunna arbeta med sitt djurintresse och övervaka att grisarna har det bra – i stället för att raka gödsel och dela ut halm. Ett djur som inte mår bra är inte heller lönsamt, säger Carl-Otto.

Han vill samtidigt poängtera att det inte bara går att lita till tekniken, utan att de som ansvarar för verksamheten själva måste vara intresserade och beredda att gå in i stallarna. Att tycka om rutiner och uppskatta ordning och reda är nödvändigt då stora värden står på spel och det går fort om något blir fel.

DE SENASTE TJUGO ÅREN har inneburit ett stålbad för svensk grisproduktion, men Carl-Otto är optimistiskt inför framtiden. Dels ser han en trend där allt fler konsumenter vill veta köttets ursprung och där svenskproducerat är eftertraktat. Dels minskar grisproduktionen inom EU, och grannländer som Tyskland kommer att behöva köpa in mer kött framöver.

– På Koberg tror vi på svensk grisproduktion och hoppas att vi kan inspirera andra, avslutar Carl-Otto.

Planeringsarbetet för nya ärtfabriken snart i hamn

Planerna för den nya ärtanläggningen i Lidköping är på väg att bli en realitet. Till hösten väntas byggandet sätta igång. Redan nu har odlingen av utsädet påbörjats, där slutligen 40 000 ton gula ärtor ska förädlas i fabriken som ska stå klar 2026.

TEXT Johan Croon

Fakta ärtä

Det produceras 75 000–80 000 ton gula ärtor i Sverige per år. År 2022 var ett bra år för ärtan och produktionen uppgick till cirka 90 000 ton, varav 25 000 ton går på export. Behovet av en extra gröda, som bryter av i växtföljden för att undvika växtsjukdomar, gör ärtan till ett bra alternativ. Den tillför kväve i backen som sedan plöjs ned och ger en växthöjande effekt på det man sår året efter, exempelvis vete. Det odlas framför allt mycket gul ärtä i Mälardalen och i östra Sverige samt Gotland.

Hösten 2022 blev det klart att Lantmännen gör en miljardsatsning på att bygga en ny fabrik för att utvinna protein ur gula ärtor. Fabriken byggs med stöd från Naturvårdsverkets Klimatklivet, som gör det möjligt att satsa på fossilfri framtidsteknik. Den nya fabriken byggs intill Lantmännen Reppes anläggning i Lidköping och ska vara klar i början av 2026.

–Vi vill fortsätta resan med gröna proteiner, och då med ärtan. Vi ser ett stort intresse på marknaden framgent, som ser ut att fortsätta, säger Tobias Wejde, strategisk inköpare av spannmål på Lantmännen Biorefineries.

Ärtproteinerna ska komplettera det befintliga sortimentet av spannmålsba-

serade proteiner från vete och havre.

–Vi är just nu i planeringsfasen av fabriken, där vi tittar på design och vilka slutliga produkter som vi ska producera. Det handlar också om att få klart miljö-tillstånd med mera. Vi ser också på råva-ran och de 40 000 ton fler ärtor som ska produceras samt de cirka 15 tusen hektar odlingsmark extra som behövs utöver det som odlas idag, säger Lars-Gunnar Edh, chef för division Energi på Lantmännen.

Arbetet med att ta fram utsäde påbör-jas redan i år. Bland annat kommer det i vår att sås en hel del på Gotland, som också ska bli bruksmark för ärtor till fabriken framöver.

–Vi arbetar hela tiden i dialog med Lantmännen Lantbruk för att se till behovet hur vi kan göra det på bästa sätt.

Tobias Wejde

”Vi vill fortsätta resan med gröna proteiner, och då med ärtan. Vi ser ett stort intresse på marknaden framgent, som ser ut att fortsätta.”

Miljardinvesteringen i ärtfabriken skapar nya förutsättningar för svenska lantbrukare att odla ytterligare en gröda i växtföljden och har flera fördelar för miljö och klimat.

Fakta fabriken

Den nya ärtfabriken ska stå klar år 2026 och ska förädla 40 000 ton gul ärt till ärtprotein. Användningsområdet för slutprodukten är stort. Det kan bland annat ingå i substitut för olika mejeriprodukter, till sportnitrusioner (exempelvis proteinbars och -drycker) och ersättning för köttanaloger. Ärtprotein har en ökad tillväxttakt i Sverige men även i Europa och globalt. Mycket av ärtproteinproduktionen kommer att gå på export.

Ärter är lättodlade och tål kyla bra. En hel del ärter av de som Lantmännens fabrik ska förädla, ska sås bland annat på Gotland.

Lars-Gunnar Edh.

Det blir en sträcka att lära upp många nya odlare. Framöver kommer vi att ha vissa projekt för att lära upp odlarkåren med den här nygamla grödan, säger Tobias Wejde.

Ärtan är klimatsmart och har en bättre miljöprofil, jämfört med importerat sojaprotein, i och med att den är lokalproducerad.

–Det handlar om att skapa mervärde av vårt spannmål i avsättningen från våra gårdar. Det kommer att generera en långsiktig stabilitet i ett växande segment. Efterfrågan växer kontinuerligt år efter år, och framför allt vill man ha ett alternativ till soja, säger Lars-Gunnar Edh.

Projektet med ärtfabriken är ett led i Lantmännen strategi "Från jord till bord" och innebär att medlemmarna kan odla ytterligare en gröda för förädling till Lantmännens slutprodukter.

–Den här typen av fabrik finns inte

"Den här typen av fabrik finns inte i Sverige i dagsläget, så det är ett stort steg. Det är ett viktigt projekt som är väldigt mycket "Från jord till bord."

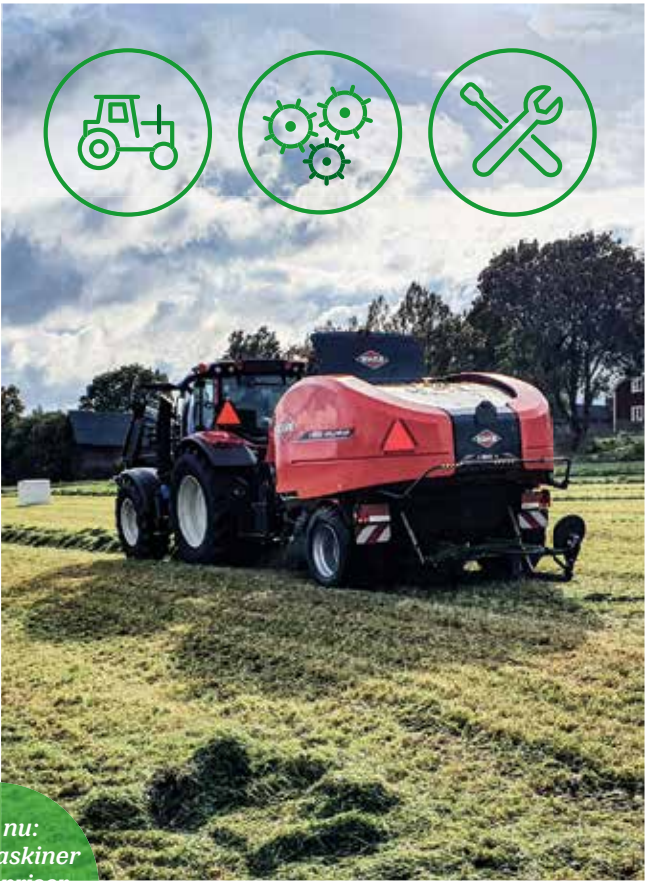
i Sverige i dagsläget, så det är ett stort steg. Det är ett viktigt projekt som är väldigt mycket "Från jord till bord". Det berör hela industrin, men framför allt våra ägare och den ökade odlingen av ärtor som behövs för att försörja fabriken, säger Lars-Gunnar Edh.

GRODDEN 1.2023

Just nu:
lagermaskiner
till bra priser
och med snabb
leverans!

I vallskörden räknas varje minut

Vi är redo med maskiner, reservdelar och service

När vallskörden drar igång är det bråda dagar. Då vill du ha maskiner du kan lita på och en trygg backup om olyckan ändå skulle vara framme. Hos oss hittar du ett brett urval av vallmaskiner från Kuhn, Fendt och JF samt vagnar från Joskin. Original slit- och reservdelar handlar du online eller i någon av våra fler än 50 butiker och våra servicetekniker står beredda att hjälpa till om din maskin skulle krångla.

Vi är redo för vallskörden – är du? **Kontakta oss redan idag!**

Följ oss på
sociala medier

Prenumerera på Lantmännen
Maskins nyhetsbrev
Få vårt nyhetsbrev och erbjudanden från
Lantmännen Maskin till din e-post.

Landet runt

Grodden gör nedslag i några av Lantmännens 20 distrikt

KATRINEHOLM

Laddade för stämmor

Kick-off i Katrineholm den 15–16 februari med utbildning för distriktsstyrelserna i Östergötland, Skaraborg och Sörmland gav bra resultat. Efter inspirerande kursledning av Charlotta Rydölm är alla laddade inför distriktsstämmorna och kommande medlemsaktiviteter i respektive distrikt.

ENKÖPING

Lanseringsevent av Fendt

Under december och januari har det anordnats flera lanserings-event av Fendt 700 gen 7. Det senaste ägde rum i Enköping den 12 januari, och intresset var stort för de nya traktorerna. I november fick den sjunde generationen Fendt utmärkelsen "Farm Machine 2023" i kategorin "traktorer med 180–280 hk" på SIMA-mässan i Paris.

LINKÖPING/ÖSTERGÖTLAND

Spannmålsmöte Vreta Kluster

Cirka hundra nyfikna medlemmar var på plats under spannmålsmötet på Vreta Kluster för distrikt Östergötland den 17 januari. Spannmålschef Mikael Jeppson var på plats och talade om marknadsläget.

GOTLAND

Dialogmöte på Gotland

Den 2 februari presenterade koncernordförande Per Lindahl Lantmännens strategi, och Anders Öberg från Lantmännen Maskin och Johan Roth från Lantmännen Lantbruk berättade om aktuella händelser på Gotland kopplat till jordbruksbranschen. Många nyfikna åhörare deltog i mötet.

KALMAR

Maskinvisningar Kalmar

Det var en välbesökt mässa 10–11 februari på Lantmännen i Kalmar där över 2000 kunder och medlemmar tittade på maskiner från Fendt, Valtra, Väderstad, FTG, Kuhn, Gripen Wheels och Hardi. Distriktsstyrelsen och andra representanter pratade om resultatet för 2022 och den föreslagna rekordutdelningen.

Fem svarar

Per Watz

Kvicksund, Södermanland, växtodling, kycklinguppfödning

"Vi har planerat att gå på **Borgeby** och **Brunnby**. Det är ett bra sätt att kombinera nätverkande med att få inspiration och kunskapsutbyte. Borgeby är enormt intressant med alla odlingar, och även att de har demokörning av maskiner. Dessa mässor ligger även bra tidsmässigt för oss. Jag brukar försöka få med mig personalen också, både för nöje och för att även de ska få ett utbyte. Vi ska försöka gå på Agritechnica också."

"Det är en vitamininjektion"

Vilken mässa planerar du att gå på i år och varför?

David Brogård

Inre Småland, Höglandet, ungnötsuppfödning

"Först blir det **Borgeby**, sedan **Agritechnica**. Borgeby är bra värde och trevligt, med härlig stämning. Det är roligt att träffa kompisar och kollegor, vi gör det som en familjegrupp. Ofta lär man sig något nytt och kan få inspiration om man går i utvecklingstankar. Även Agritechnica blir en familjegrupp, men det som är roligt där är att man får lära sig lite annan teknik och kan få se fler märken."

Rikard Svensson

Västergårds Lantbruk, Kungsbacka, växtodling

"Jag ska gå på **Borgeby** och **Bjertorpdagen**. Borgeby är speciellt med sin växtodlingsdel där man får mycket inspiration och kunskap samlad på ett och samma ställe. Alla försök de gör i demoodlingarna är den stora behållningen för mig. Sedan är det bra att få se maskiner i fält i stället för bara i en mässhall."

Tina Borgström

Älvängen, Kilanda Säteri, nötpuppfödning

"**Elmia** så klart, men det är ju inte förrän nästa år. Vi säger varje år att vi ska till Borgeby men så kör det ihop sig, men i år hoppas vi komma i väg. Man håller ju alltid på med något hemma på gården, då kan det vara roligt och intressant att titta på möjliga lösningar, få inspiration och prata med återförsäljare."

Dick Olofsson

Tvärån, Sikfors, pensionär (tidigare mjölkkor och kvighotell)

"**Load up north** i Boden. Alla stora maskinhandlare är med och visar upp sina maskiner, och så har de en utbildningsdel där man bjuder in ungdomar. Så det är väldigt intressant. Får jag en lucka i år ska jag ta mig till Borgeby. Mässor är bra för man träffar människor, får se vart utvecklingen på väg och får möjlighet att ta del av ny kunskap. Det är fantastiskt kul allt det där, det är som en vitamininjektion. Jag säger alltid till de yngre att ta sig tid att åka, det ger så mycket."

ÅRETS MÄSSOR 2023

JUNI

Borgeby Fältdagar
28–29 juni, Lund (lantbruk)

JULI

Brunnby Lantbrukardagar 5–6 juli 2023, Västerås (lantbruk)

AUGUSTI

Öjeby Lantbruksmässa
23–24 augusti, Piteå (lantbruk)

Load up North 24–26 augusti, Boden (entreprenad)

SEPTEMBER

Entreprenad Live 7–9 september, Göteborg (entreprenad)

OKTOBER

Elmia Matbruk 18–19 oktober, Jönköping, Sverige (livsmedel)

Grow Mach, 10–14 oktober Antalya, Turkiet (entreprenad)

NOVEMBER

Grow Tech 22–25 november, Antalya, Turkiet (växthus, lantbruk)

Agritechnica 12–18 november, Hannover, Tyskland (lantbruksteknik)

VÄXLAR UPP SPANNMÅLSSTRATEGIN

”DET ÄR ETT GANSKA TUFFT MÅL”

Lantmännens ska jobba för att öka den svenska spannmålsproduktionen med **en miljon ton till 2030**.

Målet finns med i den nya spannmålsstrategin.

– Med den här ambitionen har vi lagt in en växel till. Det är en ganska tuff målsättning, säger Lantmännens ordförande Per Lindahl.

TEXT Sten Sjögren FOTO Lantmännen

ANTMÄNNEN HAR NU för första gången en sammanhållen spannmålsstrategi. Frågan väcktes i en motion på föreningsstämman 2022 och nu är strategin klubbad i koncernstyrelsen.

– Vi kan nu tydliggöra var vi står i olika frågor, säger Per Lindahl om dokumentet.

Ett tydligt mål han gärna vill lyfta fram är att den årliga spannmålsproduktionen ska vara en miljon ton högre än idag år 2030. Procentuellt är det en rejäl ökning av dagens produktion som ligger på cirka sex miljoner ton årligen.

EFTER 2030 SKA den öka med ytterligare en miljon ton för varje tioårsperiod.

Det är dessutom en snabbare ökning än den som varit fram till nu, enligt Per Lindahl.

”Hanteringen av spannmålen påverkar lönsamheten och den ska vara effektiv. Det är viktigt att det sker i samförstånd med lantbrukaren.” Per Lindahl.

– Vill vi öka volymen måste vi öka skördarna. Om vi ska göra det inom befintlig areal måste varje hektar producera lite till. Vi kan till exempel använda precisionsodling för att växtplatsanpassa odlingen så att den bland annat optimeras med vad som finns i jorden.

VÄXTFÖRÄDLING SKA OCKSÅ bidra till framtida skördeökningar. Per Lindahl pekar på investeringar som gjorts i Svalöv i speed breeding där tiden för att ta fram nya sorter kortas ner. Här öppnas också möjligheter för att utveckla grödor som är bättre anpassade till pågående klimatförändringar och som tål exempelvis torka och värme bättre.

Lönsamhet för odlaren är en annan viktig del av spannmålsstrategin.

– Hanteringen av spannmålen påverkar lönsamheten och den ska vara effektiv. Det är viktigt att det sker i samförstånd med lantbrukaren. Vi ska minska kostnaderna. Vi kan också bygga ut

och effektivisera spannmålsanläggningar och även modernisera dem.

ATT UTVECKLA KLIMATSMART spannmål är en av huvudpunkterna i spannmålsstrategin och klimatneutralitet ska uppnås till 2050. Här finns också nya EU-regler med krav på jordbruket att minska utsläppen från marken. Per Lindahl ser ingen motsättning mellan målen att öka produktionen under lönsamhet och att bli mer klimatvänlig.

– Genom att utnyttja ny teknik och marken bättre kan vi uppnå klimatneutralitet.

Klimatvänlig spannmål kan också gynna exportmöjligheterna, som är ytterligare ett mål i strategin.

– Hälften av den spannmål vi producerar i världen går idag till foder. Huvuddelen av världens befolkning kommer att fortsätta äta kött. Då handlar det om hur vi producerar kött på ett så klimatvänligt sätt som möjligt, säger Per Lindahl.

ELIN BERGSTRÖM

”Man måste lyssna in behoven i det egna distriktet”

DET TOG ETT tag men nu börjar jag vänja mig vid att det inte längre står ”LM-möte” någonstans i min kalender. Idag är jag vanlig medlem men var under nästan tio år förtroendevald på distriktsnivå i Lantmännen.

Jag lärde mig mycket under den här tiden. Främst av de äldre i föreningen, men även av de yngre. Själv var jag i mellanläget när jag började. Trettio år men med nära noll erfarenhet av stämmor, konferenser och tvärgrupper. För att inte tala om hur lite jag visste om tunnelbanor och taxametrar när det var dags för utbildning i huvudstaden.

DISTRIKTSSTYRELSEN I VÄSTERNORRLAND var inte min första styrelse men helt klart den med högst nivå och störst kunskapsutbyte. Dessutom var det väldigt roligt.

Att ha en styrelsepost är vad man gör den till och det finns många sätt att ta sig an sitt uppdrag. Man kan vara stolsvärmare även i Lantmännen men min upplevelse är att de flesta från distrikten verkligen brinner för medlemsnytta. För den egna kåren och sin egen del av landet. Det är en styrka och det som håller ihop den här föreningen.

Ju mer jag lärde mig om Lantmännen desto mer insåg jag hur mycket det finns att veta och intressera sig för. Hur stor föreningen är och hur många verksamheter som ingår.

Som nyvald gäller det att inte överväldigas, fastna i möten om möten eller vid någon fikabuffé. Man måste lyssna in behoven i det egna distriktet och behålla fokus på sitt ansvarsområde. Som mer erfaren är utmaningen att fortsätta med det. Dra nytta av ökade kunskaper men aldrig släppa förankringen i jorden.

”Det viktigaste med förtroendeuppdrag är förtroendet”

DET VIKTIGASTE MED ett förtroendeuppdrag är just förtroendet. Vem representerar jag i mitt styrelsearbete? Vilken nytta gör jag för de som har satt mig här?

– Man ska komma ihåg vem som håller i kopplet, sa en klok kvinna en gång och de orden ligger det mycket i.

Får man ett styrelseuppdrag ska man vara stolt. Förvalta det och ta det på allvar. Att det dessutom är kul och att jag nu kan sakna vännerna, mötesdiskussionerna, ja till och med att skriva protokoll, det är en ren bonus.

Elin Bergström, Nysäter Lantbruk

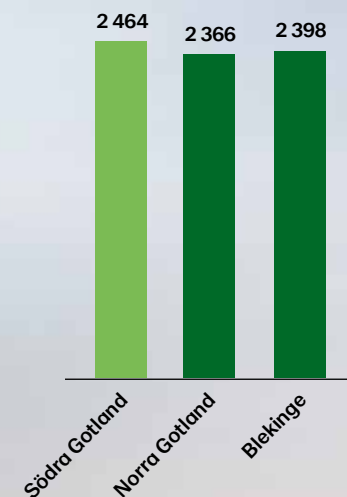
Vädret i siffror

År 2022 var ett varmt år i hela Sverige, där regnet uteblev på många håll under perioder men som ersattes med rekordsoligt väder.

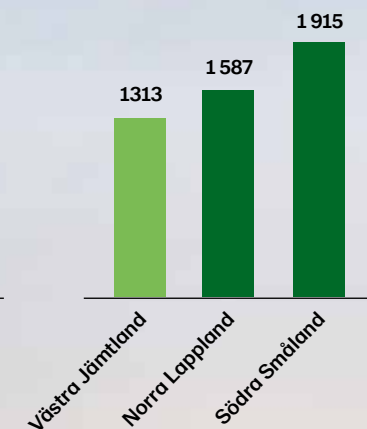
AV Johan Croon

SOLTIMMAR

Flest

Minst

REGN

37,2°

är den högst noterade temperaturen i Sverige på 75 år. Den uppmättes i Målilla i östra Småland den 21 juli, 2022.

50

väderstationer i Götaland och Svealand hade under mars 2022 inte någon mätbar nederbörd överhuvudtaget.

5

centimeter i diameter, stora som hönsägg, var det hagel som observerades i Näshulta i Sörmland den 27 augusti, 2022.

Generellt så var det ett torrt år med låga regnmängder i svenska jordbruksbyggder under 2022. Det som gjorde att grödorna ändå avkastade i normalt till höga skördar var att temperaturen under juni och juli var lägre än 2018.

Vi i Lantmännen

HÅLLER DIG UPPDATERAD OM DITT MEDLEMSSKAP I LANTMÄNNEN

På gång

24–25 mars

Vimmerby

Maskinvisning med ett urval av sortimentet från Kuhn, Fendt, Valtra, Överum och Väderstad.

26 mars

Växjö

Värvisning av lantbruksmaskiner med representanter och utställare på plats under dagen.

29–30 mars

Olika platser

Ungdomsresa med distrikt Sörmland. Besök till Fendtcntret i Vara, Framtidsgården Bjertorp och Nötcenter Viken.

3 maj

Stockholm

Lantmännens föreningsstämma på Hilton Stockholm Slussen.

17 maj

Skänninge

Fältvandring på Kölbäck där vi tittar på försöken och får info om insatser i växtodlingen, nya sorter och spannmålsmarknaden.

30 maj

Svalöv

Jordbrukskonferens med EU-delegater på Framtidsgården Svalöv.

28–29 juni

Bjärred

Borgeby fältdagar, lantbruksmäs-
san i fält med inriktning på den
professionella lantbrukaren.

DISTRIKTSSTÄMMA

Rivstart för distriksstämmor

Så var årets efterlängtade stämmor igång. Södra Skåne tog täten med en välbesökt stämma i det 20 distrikt långa loppet, som avslutas i Norrbotten den 22 mars.

DEN 27 FEBRUARI samlades 195 del-
ägare inne på Scandic Star i Lund för
att lyssna, diskutera och fatta beslut.
Endast närvarande hade rösträtt. För
Bengt Pålsson var detta i runda slängar
den 50:e stämman, medan Johan
Magnusson deltog för första
gången.

– Ja, jag har blivit upp-
manad av vänner några
gångar men det har aldrig
passat i tid. Det är mycket
att få ihop med familj och
jobb, men denna gång gick
det. Och jag har hört att det
ska vara värdefullt så jag är för-
väntansfull. En del möten sitter man
bara av, men här ska det ge något.

ORDFÖRANDE JOHAN HOOLMÉ förvänta-
de sig en engagerad publik:

– Vi brukar vara hundratalet delta-
gare så det är extra roligt med den här
stora uppslutningen! Vice ordförande
Henrik Malm och jag är rätt aktiva
förtroendevalda, det är hela styrelsen
– och engagemang föder engagemang.
Så jag hoppas att de medlemmar som
brukar ringa oss nu även är på plats och
ställer sina frågor.

På distriksstämmorna kan alla med-
lemmar ta del av resultat och utdelning
och samtidigt passa på att ställa frågor
och säga sin mening. Jan Ehrensvärd,
vice ordförande i koncernstyrelsen och

Elisabeth Ringdahl, chef division Lant-
bruk, var på plats för att berätta, lyssna
och svara. Och så stort är engagemanget
att middagen får vänta en aning. Efter
stämman hör medlemmar av sig till
Johan Hoolmé och tackar. Själv är han
glad över att det blev diskussioner.

– Att många öppnar munnen på
plats, det är så det ska vara på en
stämma. Och det är superviktigt för oss
förtroendevalda att få veta om något inte
fungerar.

Han uppskattar också att
många yngre medlemmar
var på plats.

– I år kom många aktiva
i 30–45-års åldern. Den
kategorin driver stora
aktiva lantbruk och jag tror
att de fått större intresse för
Lantmännen eftersom det gått

så bra. Det kan också vara tack
vare att vi i styrelsen har försökt
sprida att stämman är det bästa
mötet för att få info från koncernen.

Johan Hoolmé hyllar affärsledningen
och är övertygad om att affären kommer
att växa över hela brädet för Lantmännen.

DAGEN EFTER SAMLADES Hallands di-
strikt till stämma. Där var omgivningen
en annan; i stället för konferenshotell
med heltäckningsmatta och biosittning
var det tipspromenad och maskinvis-
ning på anläggningen i Falkenberg.

– Ja, alla stämmor är unika. Samtidigt
är kärnan detsamma oavsett upplägg:
Möjligheten att på plats påverka Lant-
männens utveckling och framtid, säger
medlemschef Jesper Broberg.

Ordförande i Hallands distrikt är

Johan Hoolmé

Charlotte Norrman-
Oredsson i distrikt
Halland lämnar över
ordförandeklubban
till Fredrik Persson.

Nära 200
medlemmar deltog
på distriksstämman
på Scandic Star i
Lund.

Veteranen Bengt Pålsson
och debutanten Johan
Magnusson på plats i Lund.

Elisabeth Ringdahl
var en av de som
intog scenen i Lund.

**”I år kom många aktiva
i 30–45-års åldern.
Den kategorin driver
stora aktiva lantbruk
och jag tror att de fått
större intresse för
Lantmännen eftersom
det gått så bra.”**

Jörgen Börjesson. Han tycker att valet
att förlägga stämman på en anläggning
föll väl ut:

– Ja, det funkade fint. Vi har ju
säljare och verkstad där så vi tänkte
att deltagarna kunde slå två flugor i en
smäll. Och så ligger anläggningen precis
vid avfarten från motorvägen som går
genom hela länet.

I Halland deltog 70 medlemmar och
ytterligare en dag senare samlades
ungefär lika många till Kristianstad
Blekinges stämma. På samtliga stämmor
gick distriksstyrelserna igenom senaste
nytt, tog upp motioner och i varje distrikt
presenterade valberedningen sitt förslag
på ledamöter.

CHARLOTTE NORRMAN-OREDSSON är
avgående ordförande i Kristianstad
Blekinge distrikt:

– Jag har varit förtroendevald i sex år
och det har varit intressant och givande.
Nu lämnar jag för att jag inte tycker att
man ska sitta för länge. I mitt ställe kom-
mer Fredrik Persson och det känns bra.

Fredrik själv ser fram emot sin nya
uppgift:

– Det känns jättekul! Lantmännen är så
viktigt för hela lantbruksbranschen i Sve-
rige. Det är viktigt att vi medlemmar tar
vårt ägaransvar. Det är faktiskt vi som ska

bestämma vad vi vill med Lantmännen.

Just nu brinner han för arbetet med
de anpassningar som måste genomföras
för att nå Parisavtalet.

– Vi måste få till en omställning som
gynnar lantbruket – det vill säga flytta
kostnader till slutkonsument.

I hans distrikt innehöll årets stämma
många frågor och bra diskussioner:

– Det var frågor kopplade till resul-
tatet, våra verksamheter i Ryssland och
Ukraina – och även frågan om sol-
cellsparker på åkermark och allmänna
frågor kring finansiering.

Han konstaterar att mängden deltaga-
re var ungefär detsamma som tidigare år
men han hoppas att antalet ska öka.

DEBUTANTEN JOHAN MAGNUSSON i Lund
lämnade kvällen nöjd:

– Det var mycket intressant att få
höra hur det går. Och roligt att det blev
lite diskussion!

Vi i Lantmännen

Motionera mera!

Lantmännen är en demokratisk förening. Som medlem kan du utöva ditt medlems- och ägaransvar genom att skicka in en motion i en fråga som engagerar dig.

På föreningsstämman i maj behandlas årligen fem till tio motioner som kommit in från medlemmar och förtroendevalda i distrikten. Många av motionerna går vidare för analys, utredning och behandling inom den del av Lantmännen som berörs, medans andra avslås helt.

Hur går det till?

Motionen ska vara inlämnad senast en vecka innan distriktsstämman där den ska behandlas.

Här är några tips på hur du skriver en bra motion.

Skriv kort. En motion bör inte vara längre än en A4.

Skriv tydligt. Gör ditt budskap så tydligt som möjligt. Enkla formuleringar minskar risken för missuppfattningar.

Motivera. Beskriv varför stämman ska rösta för ditt förslag.

Lösning. Beskriv hur du vill lösa problemet.

Kort rubrik. Sätt en rubrik som sammanfattar vad din motion handlar om.

Förslag till beslut. Avsluta din motion med en tydlig att-sats om stämman kan ställning till. Jag yrkar att...

Vad händer sen?

Motionen behandlas av distriktsstämman. Om du vill yttra dig har du här möjligheten att ytterligare motivera din motion. Distriktsstämman tar ställning till motionen med bifall eller avslag, men kan också välja att skicka motionen vidare till exempelvis en avdelning inom Lantmännen.

Om motionen går vidare till föreningsstämman kommer en fullmäktige från ditt distrikt att föredra din motion inför stämman. Stämman röstar om motionen.

Styrelsen återkopplar till dig om vad som beslutats.

Information finns även på Lantmännens hemsida www.lantmannen.se/stamma

VAD VILL DU LÄSA OM I GRODDEN?

Mejla oss på: grodden@lantmannen.com
Skriv "Grodden" i ämnesraden.

Räkna på din utdelning med hjälp av räknesnurran

För att tydligare visa hur din utdelning och dina insatser påverkas av Lantmännens resultat, och vilken finansiell utväxling du kan få över tid, har vi tagit fram en räknemodell som vi kallar för räknesnurran. Genom att använda dina egna ingångsvärden, som du hittar på ditt årsbesked och medlemsbesked, kan du beräkna nyttan av att både äga och handla med Lantmännen. Beslut om utdelningen, som kan variera från år till år beroende på resultatet, fattas efter avslutat verksamhetsår.

De historiska värdena är förinlagda i räknesnurran så att du själv enkelt kan göra en bedömning av utvecklingen vad gäller din handel och utdelning.

Vi hoppas att du tydligt ska se mervärdet och den ekonomiska utväxlingen av att äga och handla med Lantmännen!

Räknesnurran hittar du på www.lantmannen.se/rakna

Vem kan bli medlem?

För att bli medlem i Lantmännen måste du bedriva lantbruks- eller livsmedelsproduktion inom föreningens verksamhetsområde. Som medlem kan du även överlåta ditt finansiella innehav till en annan medlem i Lantmännen.

Ansök om medlemskap på www.lantmannen.se/vara-agare/bli-medlem/

För frågor mejla till: medlem@lantmannen.com

1 080 MSEK

Är rekordutdelningen som föreslås till medlemmarna för 2022 efter Lantmännens bästa resultat någonsin.

Följ oss i våra digitala kanaler

#Lantmännen @Lantmännenmaskinochlantbruk, @Jordtillbord

Emissionshandel

Handel med emissionsinsatser

Handelsperiod	Antal köp kr	Antal sälj kr	Transaktionspris procent	Omsatt volym kr
2022				
7	47	72	135	6 505 042
8	26	85	136	7 023 767
9	32	73	138	7 029 453
10	16	33	140	3 635 26
2023				
1	39	50	140	7 419 768
2	32	44	141	5 857 540

Kompletterande information finns på lantmannen.se/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/Maskin SE	Aktuella räntesatser mars 2023	
Kundrestkontra Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag	12,95 %
Kundrestkontra Finansieringstjänst	efter förfallodag efter nytt förfallodatum	6,60 % 12,95 %
Avräkningar ej förfallet	tillgodo	0,00 %
Avräkningskonto	skuld	2,95 %
Avräkningskonto	spannmålsförskott	2,95 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar	2,05 %
Sparmedel	endast medlemmar	2,05 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Hallå ny medlem!

Hej Ola Karlsson ...

Välkommen som ny medlem i Lantmännen, hur känns det?

–Det känns bra. Pappa var med i Kalmar Lantmän förr, så det är bara positivt att jag också är det nu.

Berätta om din verksamhet?

–Jag har mjölkkor. Det har jag hållit på med tio–tolv år, men jag tog över verksamheten förra året. Det mesta av mjölken blir till ost.

Varför ville du bli medlem i Lantmännen?

–Jag har handlat maskiner och haft ett foderkontrakt tidigare, men nu blev jag medlem strax

”Det är bra att vara medlem i en bra bondeorganisation, som Lantmännen är”

före årsskiftet, bland annat för att få förmånligare priser.

Vad är det bästa med att tillhöra ett medlemskooperativ som Lantmännen?

–Det är bra att vara medlem i en bra bondeorganisation, som Lantmännen är. De är lätta att ha och göra med och är hjälpsamma. Det känns enkelt.

Har du något spännande på gång under våren?

–Jag har alltid planer på att försöka få fram bättre grödor till djuren och kunna öka produktionen.

Ola Karlsson,
Mjolkproduktion
Borgholm

Åsikt

Skriv till oss!

Har du tankar, åsikter eller hejarop som du vill dela med Groddens läsare, mejla din insändare till grodden@lantmannen.com

Hej, jag har funderat på det här med att Lantmännen stödjer forskning. Hur är det arbetet kopplat till Lantmännens övriga verksamhet och medlemmarna?

SVAR: Hej! Lantmännens Forskningsstiftelse stödjer på olika sätt forskningsprojekt som är kopplade till Lantmännens verksamhetsområden. Varje år delar stiftelsen ut cirka 25 miljoner kronor till en rad projekt och Lantmännen stöttar även genom att bidra med resurser i projekten. Efter 2022 års utlysning har flera projekt som kan bidra till utvecklingen av framtidens jordbruk beviljats medel. Ett av projekten ska undersöka

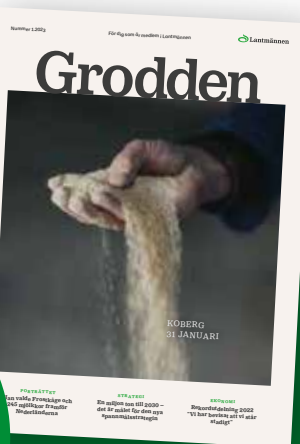
lustgasavgång från åkermarken vid olika gödslingsstrategier. Resultaten ska förbättra underlagen för beräkning av klimatprestanda i svensk växtodling och även på sikt kunna minska påverkan från odlingen. Ett annat undersöker om återvunnen fosfor, utfälld ur aska, kan fungera som en innovativ kretsloppsaserad foderråvara.

/Helena Fredriksson,
Forskningschef Lantmännen

Sagt om nya Grodden:

"Fortsätt att ligga i framkant! Hade varit kul att läsa mer om Lantmännens verksamheter utomlands och hur mycket pengar vi ägare tjänar på dessa".

"Kul att ni tar med frågor från medlemmar, nya medlemmar och gästkrönika av medlem. Kul att fler medlemmar syns i Grodden! Modern och väldigt tilltalande, hela nya Grodden".

Jespers reflektion

Votering är begärd och ska verkställas

Ett medlemsmöte är speciellt. Det finns en förväntan och en energi innan mötet ska börja som är svår att beskriva. Frågor ska ställas till styrelsen och ärenden beslutas om. Efteråt, när diskussionerna är över och valen är gjorda, pustar alla ut. Ofta står middagen dukad.

För några veckor sedan besökte jag den första av totalt tjugo distriktsstämmor. Det var i Lund med nästan 200 deltagare på plats. Det slog mig att så här har lantbrukare träffats i hundraårlig för att diskutera och besluta. Ibland har man inte varit överens och då har det blivit debatt och ibland omröstning. I riktigt knepiga frågor har någon medlem begärt votering, även om det inte händer så ofta. Men det är så medlemsstyrning fungerar i ett kooperativt företag, en medlem - en röst. Är vi inte överens, diskuterar vi och ibland röstar vi.

Uppenbarligen har det funnits både förnuft och framsynthet hos medlemmarna. Lantmännen har växt och utvecklats och är nu en faktor inte bara i Sverige utan i världen.

NYLIGEN PUBLICERADES DEN årliga rapporten World Cooperative Monitor med bland annat en sammanställning över världens 300 största kooperativa företag, baserad på 2020 års siffror. 70 av dessa företag finns i USA, drygt 40 i Frankrike, sju i Sverige - och av dessa är Lantmännen ett.

En fantastisk bedrift av ett lantbrukskooperativ uppe i norra Europa med 18 256 aktiva svenska lantbrukare som medlemmar och som började som en framtidsfokuserad fusion mellan regionala Lantmännenföreningar. Lantmännen placerar sig på plats nummer 103 i världen och på plats 27 bland de lantbrukskooperativa företagen.

EN FÖRUTSÄTTNING FÖR att nå en sådan position tror jag är just medlemmarna. Medlemmarna är en av företagets viktigaste tillgångar och ett kooperativ är aldrig bättre än sina medlemmar. Lantmännen hade inte varit vad det är idag om inte medlemmarna varit smarta och framtidsfokuserade.

Medlemmarna behöver fortsätta att bry sig, driva frågor, diskutera och fatta bra beslut. Inte bara med dagens medlemmar i fokus utan med tanke på kommande generationer av medlemmar.

För dig som ännu inte besökt en distriktsstämma kan jag rekommendera det starkt. Du kommer att få ta del av både intressanta föredrag och levande debatter - och jag kan lova dig att du inte behöver åka hem hungrig.

Jesper Broberg,
medlemschef Lantmännen

FOTO: SAMUEL UNÉUS

GRODDEN 1.2023

ILLUSTRATION: IVAN ÅKERBERG

Faxes Elhydraulisk vedklyv 500 mm Sveriges mest sålda vedklyv! Hög säkerhet och användarvänlighet. 20595:-	 550 XPG 13/15 tum Mark II Motorsåg Med överlägsen kapacitet! 9490:-	Elektrisk kedjeslip på köpet till motorsåg! Värde 895:-	 135 Mark II Motorsåg Lätt och effektiv såg. Lättstartad. 2949:-
Faxes El-vedkapsåg Säker och lätthanterlig kapsåg för ved 21695:-	Vi har ett stort utbud av produkter för Stängsel Se hela sortimentet på hemsidan.	 545FR Röjsåg Kraftfull röjsåg med trimmerhuvud, gräsklinga och sågklinga. 7990:-	 435 II Motorsågspaket Motorsåg, sågskyddskit och kedjeslip. 5795:- Ord. pris 6734:-
		 MS 261 C-M Motorsåg Mycket lämplig för arbeten i klena och medelgrova bestånd. 8490:-	

Öppettider i butiken:
Måndag-fredag: 9-18 • Lördag: 9-13 • Dygnet runt på webben!

Alla priser är inklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel, slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com

0345-400 00
www.hylte-lantman.com
Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

★★★★★
Prisjakt 4.8 - Trustpilot 4.8 - Pricerunner 4.9

HYLTE
JAKT & LANTMAN

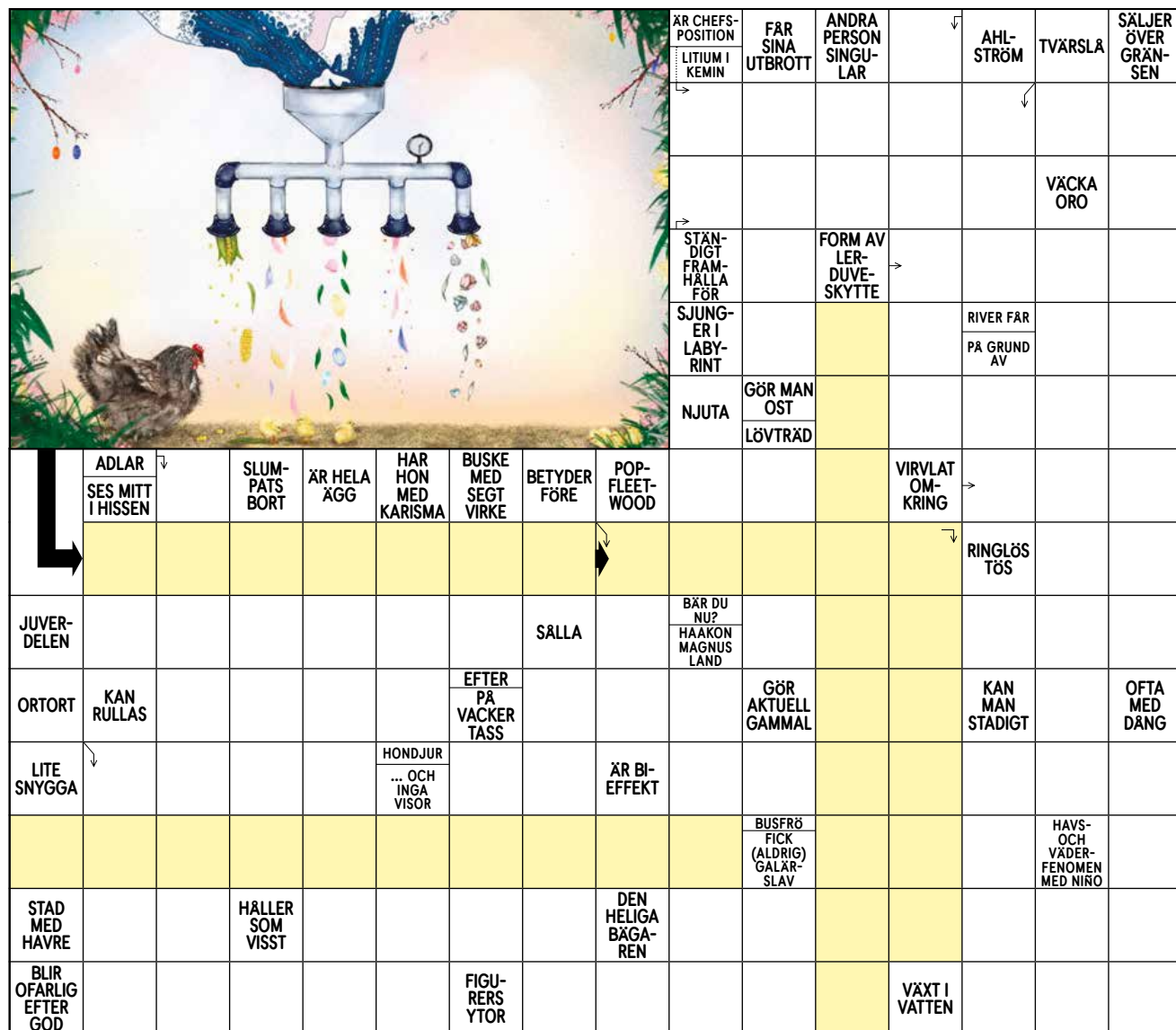

Svampmedel

Stark - Enkel - Säker

"Vi fick rekordhög avkastning. Man kunde tydligt se effekterna av svampmedlet. Den obehandlade 0-rutan var mycket mörk, medan resten av fältet var grönare och friskare - länge."

André Iacobaéus, Marsvinsholm
500 hektar, väster om Ystad

© Tankesport ILLUSTRATION: REBECCA HÄGGBLOM

Keps till tio vinnare!

Grodden har ett eget korsord och det går att lösa i pappersform och digitalt. Mycket nöje! Mejla det lösta korsordet till grodden@lantmannen.se eller posta till Lantmännens medlemsavdelning, Box 30 192, SE-104 25 Stockholm. Märk kuvertet **Korsord nr 1/23**. Senast den 30 april vill vi ha ditt svar. De tio först kontrollerade och rätta svaren får en Lantmännen-keps.

VINNARE NR 5/22: Anne-Marie Sollenberg i Eskilstuna, Carina Lind i Hässleholm, Folke Larsson i Götene, Inger Di Lorenzo i Sala, Jan Friberg i Skara, Jan-Olof Petersson i Nässjö, Kennet Holmström i Filipstad, Knut-Arne Andersson i St Mellösa, Kristin Öberg i Nordmaling och Torbjörn Bengtz i Sämsyra.

Förnamn: _____

Efternamn:

Gatuadress:

Postnummer:

Postort:

Inför årets säsong kommer lantbrukare som André att välja Revystar XL - av tre tunga skäl:

Stark - både preventiv och kurativ effekt mot Septoria. Av Jordbruksverket får den Maximala 5 av 5 möjliga effektstjärnor.

Enkel - brett behandlingsfönster med många möjliga behandlingstillfällen.

Säker - Revystar XL tas upp mycket snabbt i växten. Där är preparatet skyddat mot väder och vind och solens UV-strålar vilket ger en säker långtidseffekt!

LÄS MER HÄR

■ - BASF
We create chemistry

Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler. BASF är medlem i Svenskt Växtskydd.

Tillsammans mot ett mer hållbart och lönsamt jordbruk!

Visste du att vi på Lantmännen är partner med OKQ8 och att våra medlemmar köper diesel och eldningsolja till förmånliga priser? Det är smidigt och enkelt att beställa via telefon och produkterna levereras hem till dig inom 3-5 dagar.

Läs mer genom att scanna QR-koden.

